МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гіалгіай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-Гіалгіай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

ЕРА 15 ОКТЯБРЬ 1959 шу
№ 83 (2395)
Мах 20 кап.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Хьалхара секретарь а ССР Союза Министрий Совета Председатель а волча

новкъостага Н. С. ХРУЩЕВГА

ССР Союза Лакхехьарча Совета Президиума Председателга

новкъостага Е. К. ВОРОШИЛОВГА

МОСКВА

Китая Коммунистически парте а, Китайски Халкъа Республика правительства а, китайски халкъа а цІерах оаха дег тІара моаршал лу шуга а шуга гІолла вошал долча советски халкъага а Китайски Халкъа Республика вІашагІъелла 10 шу дизар бахьан долаш моаршал дайтарах.

Новкъост Хрущев керте латтача Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета хьалхленца шерра коммунизм хьалъе а йолаяь, йоккхача ворхІ шера плана хьалхарча шеррехьа а Іалальмате доккхий толамаш дахьад сийлахь-доккхача советски халкъо. Іалальмате сихха дегІаух Советски Союза экономически культурнии вахар. ШоллагІа космически ракета Бетта тІа яхийта аьттув баларо, кхоалагІа космически ракета урагІъяхийта ка яларо, Бетта гонахьа го боахаш лела планеташта юкъера автоматически станци хьаяро, дунен тІа эггара хьалхара атомни ледокол хьадаро бокъонца бакъдаь хьахьекхар, эггара чІоагІагІа дегІадаьхка капиталистически мехкаш, прогрессивни мел долча адамий сийле а хинна дІаэтта Іилма дегІадоаладара гІулакха Советски Союзо шийл гаьнна тІехьадита хилар. Советски халкъ, коммунистически хьинар тІа а дахийта, творчески къахьегаш да ССКП XXI-гІча съездо оттадаь исторически декхараш ханал хьалха кхоачашдар духьа. Тхо кІоаргга дог тийша да, капитализмаца лаьцача машарерча яхье эггара чІоагІатІа дегІадаьхкача капиталистически мехкашта тІехьакхе а царел хьалхадовла а, аьнна, советски халкъо шийна хьалхашка оттадаь доккха декхар сихха кхоачашдергхиларах.

Советски Союза правительствос лелаеш йола арахьара политика машар безаш мел йолча пачхьалкхенашеи халкъашеи къоабал а йир хьал а лаьцар, йоккха котало а яьккхар. Дунен халкъашта юкъера кхохкам кІаьдбарен дерригача дунен тІа машар ІалашбареІ къаьстта боккха лоархІам болаш да дукха ха йоацаш нов. Хрущева США бихьа никъ дикаца чакхбалар, хІаьта цо дІахо а дика новкъостал дергда дунен халкъашта юкъера гІулакхаш дІахо йодача хана а тоадара. «Шийлача тІема» политика дІахьош бола кертах гІорйоалла империалисташ цу накъа тІа мелла чІоагІбеннабале а машарен нийсхони гІулакх тешаме котдаргда. Цхьаннена а бехкалургбац из чакх ца баьлча йиш йоаца истори дегІауха никъ.

Китаеи Советски Союзей халкъашта юкъе вошал тІехь доттагІал хилароп масса оагІорахьара цхьана къахьегарои Іалашду вай шинна а мехкарча халкъий хьашташ. Сийлахь-доккхача советски халкъо массаза а къоабалъеш а новкъостая деш а я китайски революци Китае хьалъеш йола социализми. Китайски революци котьялари, социализм хьалъеча доаха толамаши, Советски Союза сийлахь-доккхача халкъаша даьча вошалахи новкъосталахи хьахада йиш йолаш дац. Китайски халкъо чІоагІа баркал оал Советски Союза цо ше хьаллацарах а новкъостал дарах а.

Керда, кхы а доккхагІа толамаш доахалда Советски Союза халкъаша шерра коммунизм хьалъеча а дерригача дунен тІа машар оттабар духьа лоаттабеча къовсаме а.

Дахалда цІаккха дохаргдоаца Китаеи Советски Союзей халкъашта юкъера вежарий доттагІал.

Яхийла дерригача дунен тІарча машара гІулакха а адамий прогресса а чІоагІале йола Советски Союз керте латтача социалистически лагера сийлахь-йоккха цхьоагІо.

Китая Коммунистически парте ЦК Председатель
МАО ЦЗЭ-ДУН.

Китайски Халкъа Республика Председатель
ЛЮ ШАО-ЦИ.

КНР Ерригкитайски халкъа викалий Массаз болх беча комитета Председатель
ЧЖУ ДЭ.

Китайски Халкъа Республика Пачхьалкхен совета Председатель
ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЙ.

Пекин, 1959 шу 9 октябрь.

РАБСЕЛЬКОРАША КХОАЧАШДЕР—СИЙЛЕН ГІУЛАКХ

ССКП XXI-ча съездо шоашта хьалхашка оттадаь доккхий сийлен гІулакхаш кхоачашдеш доал хІанз советски халкъ. Денгара-ди массаз доал боккхача толамца кхоачашъеш латт ворхІ шерара, коммунизм хьалъяра программа. Цу лоархІамерча исторически соцамаша дегаш гІоздаьхача советски халкъо вай халкъа боахам а культура а дегІадоаладеш йоккхий коталонаш йоах. Деррига дуне цецдаьккхад вай Іилмахоша сигал, Бетта тІа ухийтача космически ракеташа.

Уж декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагІбоахаш доккха новкъостал ду газето. Газето производства дикагІа йола опыт йоаржаю, къаьнарча паччахьа замах юхедиса харцахьара гІулакхаш леладерашца лира къовсам лоаттабу.

Из сийлахьа декхар кхоачашдулу газетага рабселькорий новкъосталца. Газета чулоацам лакхбераш а из хоздераш а—рабселькораш ба. Царца ба болхлой, колхозникаш, интеллигенци.

В. И. Ленина белгалдаьхад болхлошкареи ахархошкареи ухача письмой теркам бе безилга, иштта хьийхад цо: «Нийса дац литераторашка, духхьал цхьан литераторашка мара печата органе болх булургбац яхилга, иштта доацаш, орган лоархІам болаш а вахарца бувзам болаш а хургья, нагахьа хьалхле лелаечеи масса хана яздечеи пхе литератора сиха пхи біаь а пхи эзар а литераторащ боацараш хуле...»

Цу дешаша хьахьокх къахьегамхой письмой мел лоархІам беш хиннаб В. И. Ленина.

Ши шу совгІа ха я «СЕРДАЛО» арадувла. Геттара кІезига рабселькораш бар газета арадувла доладеннача хана, цудухьа газета материал Іалашъе хала дар. ХІанз газета редакцега заметкаш ухийташ біаь совгІа автор ва, царех массаза а яздеш 50 корреспондент а волаш.

Къаьстта белгалбаха безаш ба дикагІа бола, масса хана редакцега заметкаш ухийташ бола Мужечера лесоучастка техник Гарданов Шамсуддин, библиотека заведующи Аушев Іалаудин, Наьсарен районни газета болхлой Паров Сулеймеи Абадиев Урусхани, МагІалбикера промыслови машиннаькъа начальник Дахкильгов Шукарби, Грознера № 1 йолча технически училища болхло Засорин, иштта кхыбараш. Газет доладеннача хана Іалальмате кІезига бар гІалгІай меттала заметкаш язъераш. ХІанз редакцега ухача письмошта юкъе дукха да гІалгІай меттала яздаьраш а. Цу дешо хьагойт газет дешаш а гІалгІай мотт Іомабеш а рабселькораш хилар. ГІалгІай мотт Іомабара а «Сердало» дешараши рабселькораши дукхагІа хилийтара а дикка новкъостал ду радиокомитето а Наьсарени Первомайскии районашка гІалгІай меттала арадувлача газеташа а.

Денгара-ди массаз доала эргаювлаш латт газета оагІонаш тІа авторий цІераш. Редакцега заметкаш кхухьийташ болча автораша производствон дикагІа йолча опытах а йоккхий къахьегама коталонаш йоахачарех а, иштта дуккхача кхыча темаех а язду.

Дика моттиг дІалоац рабселькораша дІаяхача замах юхедиса зуламера гІулайхаш леладечарех язъеча заметкаша а. Цу заметкаша новкъостал ду уж зуламера гІулакхаш наха юкъера дІадаха, нах коммунистически хьехамца кхетабе. Укх шера 2-ча июле «СЕРДАЛО» тІа кепа техаяр селькора письмох язъяь фельетон. Фельетона тІа вувцар тика дІа а къайла, саг йодаяь Экажкъонгий-Юртарча тика заведующи Точиев Хьажбикар.

Наьсарен районерча прокуратором судои из гІулакх тахка а техна Точиев балхара дІа а ваьккха, суд йир.

Боккха теркам тІабохийташ йийшар газет дешараша укх шера 2-ча августа «Сердало» тІа кепа теха «Хаутиев кхевац» яха фельетон а. Иштта боккхача теркамца еш газет дешараша газета тІа кепа етташ йола «Юв» яха сатирически уголок а.

Ала дезаш да, редакцега заметкаш язъе безам болашехь а ца язъеш нах хилар а. Цу наха оал язде хІама дац тха, аьле. Из бакъдац. Язде хІама масса хана а корадоагІаргда общественни пайданерча балхашкарча рабселькорашта, царна гурга шоай производствера дика гІулакхаш а кхоачамбоацараш а.

Цхьаболча рабселькораша шоашта кхоачамбоацараш гушехьа а редакцега заметкаш ца язъеш моттигаш нийслу. Из нийса дац. Вай общества юкъера кхоачамбоацараш дІадоахилга лоархІамера гІулакх да.

Іалальмате доккхий декхараш латт газеташта хьалхашка хІанзарча, вай мехка коммунизм хьалъяра йоккха программа кхоачашъе советски халкъ доладеннача хана, къахьегамхоша дерригача халкъа боахама доакъошка йоккхий къахьегама коталонаш йоахача хана, вай Іилмахоша шоай космически ракеташца дерригача дунен тІара адамаш цецдоахача хана.

Рабселькорий керттера декхар да коммунизм хьалъеш вола советски саг ший ерригача сийленца дІахьокхар, дикагІа барий балха говзал махулла йоаржаяр, наха юкъера дІаяхача замах юхедиса зуламера, ийрча гІулакхаш дІадаха новкъостал дар, иштта кхыдараш.

Дукха моттигаш я гІалгІай мехка, балхаш ца а деш, цхьацца зуламаш деш лела нах болаш. Цу нахаца лира къовсам лоаттабе декхарийла ба рабселькораш. Царех язъю фельетон, критически корреспонденци — царна етташ йола цІера шод я.

Газета балха юкъе дакъа лацар сийлахь гІулакх да. Заметкаша газет дикагІа ду, рабселькорий (къахьегамхой) кхетам сов боакх, къахьегамхой вай езача партеси правительствоси оттадаь декхараш кхоачашде оарцагІбоах.

ХІанз массайолча бувзама предприятешка дІадоладаьд 1960 шера газеташтеи журналаштеи подписка елга. Из Іалальмате боккхача лоархІамера политически гІулакх да. Рабселькораш декхарийла ба эггара хьалха «СЕРДАЛОН» а кхыча газеташта а шоаш подписка е а, из подписка лерттІа чакхъяккха новкъостал де а. Газет дешараш дукхагІа хиларга хьежжа дукхагІа хургба рабселькораш а.

Шеко йоацаш да дІахо йодача хана рабселькораш дукхагІа хургхилар а цар кхы а дикагІа газета балха юкъе дакъа лоацаргхилар а.

«СЕРДАЛО» газета редакци шун письмош дахкарга хьежаш я, деза новкъостий!

Шера йола план ханал хьалха кхоачашъеш

Шалински совхоза 1-ча отделене шурий-товарни ферма болхлоша ССКП XXI-ча съезда сийна социалистически яхь шерра йоаржа а яь, доккхий балха толамаш доах. ХІара бетташ болча Іаттагара 1661 килограмм шура яьккхай дояркаша. Районе шурий-товарни фермай болхлошта юкъе йиьлагІа моттиг яьккхай цар.

Укх шера ийс бетта хІара бетташ болча Іаттагара 1674 килограмм шура яьккхай ферма дояркаша, вешта аьлча, 1958-ча шера яьккхачул 13 килограмм дукхагІа. Шура йохкара шера йола план 133 процент кхоачашъяьй.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 42 шу дизара сийна цу хьалхле лелаеча ферма къахьегамхоша пачхьалкхенга планах 182000 килограмм шура йохка езача 275000 килограмм йохка лерхІ, хІанзалехьа 240000 килограмм ехкай цар.

Дикача балхаца белгалбаьннаб дояр Иван Локатош, доиркаш Ольга Игнатенко, Руми Тазуркаева, Залва Титаева, кхыбараш а. Цар хІаране бетташ болча Іаттагара 1800—2000 килограмм шура яьккхай.

М. ТКАЧЕНКО.

ЙОККХА КОТАЛО

11 октябре «Малгобекнефта» НПУ болхлоша, Ленина орден лелаеча цхьоалагІча промысла коллективо Сийлахь-боккхача Октябра 42 шу дизара сийна 11 бетта йола план кхоачашъяьй.

Хьалхле лелаеш я мастера Надзе кулгалдеш йола кхоалагІа бригада. Цо планал совгІа итташ тоннаш «Іаьржа дошув» деннад Даьхенна.

ХІанз МагІалбикера нефтяникаш шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш ба декабрь бетта план кхоачашъяра.

Е. ИГИН,
«Малгобекнефта» НПУ планови отдела начальник.

Шоай нормаш сов йоах

МагІалбика горпромкомбината коллектив къаьстта дика болх беш хиннай сентябрь бетта. Цу бетта валовой продукци арахецара план предприяте болхлоша 121,1 проценти ийс бетта йола план 103,3 проценти кхоачашъяьй.

Сийлахь-боккхача Октябра сийна шоаш тІаийца декхараш сийленца кхоачашдара шоай беррига низ тІабахийта болх беш ба уж. Октябра бетта йола план 120—130 процент кхоачашъе, аьнна дош деннад коллективо.

Горпромкомбината керда йиллача пилорама хІара дийнахьа 15—16 кубометр хьуна херх хьокх, нормах 12 кубометр мара хьакха ца езача.

Укх шера горпромкомбинато бахача наха хьалдеча цІеношта лаьрхІа 377 эзар тхов тІа юлла кирпишк, иштта дуккха етта кирпишк, столярни изделеш, масала, шифоньераш, тумбочкаш, истолаш, кхыйола продукци арахецаргья.

Дикача балхаца белгалбаьннаб горпромкомбината коллектива юкъе хьалхле лелаераш тхов тІа юлла кирпишк йотташ йола Мартазанова Мадина, Гатиева Банати, прессовщица йола Сисинкова Надежда, столярни цеха бригадир Газгиреев Іумар, кирпишкаш хьаеш йола Харсиева Людмила, кхыбараш а. Цар шоай нормаш 110—120 проценташ кІезигагІа кхоачашъяц.

Б. НОВОСЕЛЬСКИЙ.

Ший декхараш кхоачашду

Республике хьайбаш дебадара мел лоархІам болаш гІулакх да а ховш болх беш я Урус-Мартановски района Красноармейски совхоза нов. А. Мадагов керте латта прорабски участка коллектив.

ХІанз хьалъеш латт цига нана хьакхарч чуйоахкае лаьрхІа йола гІишло. Ноябрь бетта яь йистеяккха лерхІаш я из. Собрани а яь из гІишло 1-ча ноябре йистеяккха, аьнна оттадаьд болхлоша. Из болх дика вІашагІбеллаб бригадира нов. Соро.

Кастта хургйолча ССКП ЦК Пленума сийна шоаш тІаийца декхараш сихагІа кхоачашде гІерташ ба цу участка къахьегамхой.

КУЛЬКОВ,
«Сельстрой» треста партбюро секретарь.

130—140 процент кхоачашъю план

Грозненски химически заводе дукха везаш болхло ва № 15 йолча алкилированни цеха воккхагІа вола аппаратчик Михаил Лифенко. ТІехдика ремесленни училище яьккхачул тІехьагІа цу заводе болх бе хьожавир из.

Лифенко бригаде болх беш ялх саг ва. ЧІоагІа эргаяьхай цо цитара нормаш. Ший бригадаца дага а ваьнна лаьрхІар цо, нагахьа санна технологически режим нийса лелайича, газ мел йоагІа нийсса хьийжача, температура лохъяра регулировани йича къахьегама овсарле лакхъе йиш хургья, хІаьта шера товарни продуктай планал совгІа массехк итташ тоннаш а лургья, аьнна.

Шоаш лийрхІар кхоачашдаьд М. Лифенко кулгалдеча бригада. Технически режим нийса лелаярах, температураи газаи регулировани нийса ярах изопропилбензола 34 процент яьннай. Цу гІулакхо 10 тонн товарни продукци лу бетта. Цу бригада 130-140 процент кхоачашъю план.

Ше даьхача толамех кхоачам хулаш вац Лифенко. Собрани хилча аьлар цо, цхьан сменера шоллагІча смене а водаш изопропилбензол дукхагІа хилийтара гІулакх вІаштІехьа доаккхаргда аз, аьнна.

Реакционни массах изопропилбензол доаккхилга вІаштІехьа даьккхар Михаила Лифенко.

Г. ЗАСОРИН.

Зябь ахара болх эсала лел

ВорхІ шерарча плана шоллагІча біаьсти юртбоахама балхаш лоацача хана йистедахара а дІадийна ялаташ дика хьувкъара а Іалальмате боккха лоархІам бола зябь ахара болх эсала лелабу хІанз а вай республикерча цхьайолча районашка.

Зябь ахара балха юкъе хьалха дІадахача шера хиннача гІалатех пайда ийцабац укх шера дуккхача совхозий директорашеи колхозий председателашеи. Цудухьа цу балха юкъе дуккха гІалаташ а кхоачамбоацараш а укх шера а да.

Укх шера ерригача республике планах аха еза зябь 141,8 эзар гектар яле царех 5-ча октябре аьхараш 90 эзар гектар, е 63,4 процент мара яц.

Из Іалальмате боккха лоархІам бола болх вІалла дІабола а баьбац Саясановскии, Советскии районашка. Во лел шера йоагІа зябь ахара болх Наьсарени, МагІалбикеи, Карталинскии, Шелковскойи районашка. ЧІоаггІа тІехьайисай цу балха Ачхой-Мартановскии Шалинскии районаш а.

Октябрь бетта хьалхарча 5 дийнахьа зябь ахара цхьаккха а хІама даьдац Наьсарен районерча совхозашеи Ножай-Юртовски районерча колхозашеи, хІаьта из болх чІоаггІа лаьгІбалийтаб Надтеречнии Гудермесскии районашкарча совхозаша а Наурски районерча колхозаша а.

Дуккхача совхозашкеи колхозашкеи зябь оахаш деш дола балхаш къахьегама овсарле лоха йолаш, оахам тІеха деш, трактораша цхьан сменах мара болх ца беш, оахама юкъе йовкъаш йоахкийташ, удобренеца лаьтта хьаьн ца деш во ду. ХІаьта болх во вІашагІболлар а тракторащ дика тоаяь ца хилар а бахьан долаш тракторащ сайцаь латташ моттигаш а дукха я.

Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза шоллагІча отделене 7 гектари кхоалагІча отделене 8 гектари 14—15 сантиметр мара кІоарга йоацаш тІеха аьхадар лаьтта. «Горец» яхача совхоза, хьалхарча отделене шоллагІча бригада аьха 120 гектар лаьтта, юкъе йовкъаш йоахкаш дар. «Ингушски» совхоза кхоалагІча отделене аьха 95 гектар лаьтта 5—6 сантиметр мара йоацаш тІеха аьха а юкъе йовкъаш йита а дар. Иштта цу тайпара кхоачамбоацараш кхыча совхозашкеи колхозашкеи а да.

Зябь ахара балхаш цу тайпара во лелилга да цхьаболча совхозийи колхозийи кулгалхоша деш долча балхашта аргІаш ехкилга, болх во вІашагІболлар, беча балха ханнахьа тохкам ца бар. Болх вІашагІболлара шоаш даь гІалаташ, аха мукъа лаьтташ дац яхача хабарашца къайла дахьа гІерт. Аха лаьтташ хургдар балхашта аргІаш йийхка ецаре.

ХІанззехьа аьха зябь ца хилча, хьатІайоагІача біаьсти ханнахьа дика хьувкъаргдолаш ялат дІаде йиш йоацилга кхета а деш, совхозийи колхозийи кулгалхоша зябь ахара болх тоабара чІоаггІа уйла тІаяхийта еза.

Цу гІулакха царна мел эша хІама а долаш къаьстта бригадаш вІашагІайохка еза шин сменах болх а бергболаш. Бригадашта балха эша доагам, хий, даар, бийсаш яха моттигаш ханнахьа Іалашъе еза. Бригадай трактораштa а нохараштa а махкашта а эша ремонт ханнахьа ергйолаш болх вІашагІболла беза. Болх планаца а дика а хургболаш тІахьожам лоаттабе беза.

Керда толамаш

ЦхьоагІонца къахьег семилетка план ханал хьалха кхоачашъе лаьрхІача Грознерча крекинг-завода коллективо. Ерригсоюзни мехкдаьтта къестадеча болхлой яхье баьннача цу заводерча нефтяникаша хьалхара моттиг яьккхар дІадахача шера 4-ча квартале. Цу хана царна елар РСФСР-а Министрий Советеи ВЦСПС-и дІа-юха тела ЦІе байракх.

Цу хана денз шоаш доаха толамаш тІехь-тІехьагІа чІоагІдеш хьабоагІа заводера болхлой. Цул тІехьагІа а шозза еннай цунна из дІа-юха тела ЦІе байракх: укх шера 1-чеи 2-чеи кварталех. ХІанз а тІехьа чІоагІа лелаю из байракх крекингисташа.

Ийс бетта йола производственни план 16-ча сентябре кхоачашйир цар, хІаьта планал совгІа 17863 эзар сома продукци ара а хийцар. Арахецача продукце ший мах лохбар бахьан долаш вІаштІехьадаьннад укх шера хьалхарча 8 бетта 23 873 эзар сом кходе.

Уж деррига толамаш дахара чІоагІа къахьийгад № 1 йолча цеха коллективо. Бегашта оал, заводерча болхлоша: «1-ча цехо кхоаб тхо» аьле. Из бакъ а да: дІабахача 9 бетта планал совгІа 160-нел тІех эшелон мехкдаьтта сийрда продукташ еннай цу цехерча болхлоша, хІаьта продукце мах лохбар бахьан долаш 16091 эзар сом кхо а даьд. Планал 24,7 процент лакхъеннай къахьегама овсарле а. Планал кІезигагІа доадаьд доагам, пар, электроэнерги, хий.

Мишта вІаштІехьадаьннад 1-ча цеха коллектива уж сий дола толамаш даха? Кхыча цехашкарчул дикагІа я-хьох цига оборудовани?

Духхьал шоай болх дикагІа лелабеш нах хилар мара кхы бе-башхало яц царна юкъе. Дика нах ба цу цехера бараш, техниках дика кхеташ, балха опыт йолаш. Шоашта хьалхашка латта декхар дика кхетадеш а из кхоачашдеш а ба уж.

ДІабахача 9 бетта къахьегама а технологически а дисциплина болхлоша йохаяь моттиг хиннаяц, хІаьта цІаккха а техника еха а яц.

Дукха тайп-тайпара йола рационализаторски предложенеш тийннай цехерча болхлошеи инженерно-технически болхлошеи укх тІехьарча хана. ДІабахача ийс бетта 117 рационализаторски предложени еннай цар, хІаьта царех 72 балха юкъе а йоалаяьй.

Къаьстта дика пайда баьннаб № 1 йолча установка начальника нов. Овсянникова, воккхагІа волча оператора нов. Захарова, оператора нов. Гречкина, цеха начальника нов. Афанасенко, иштта кхыбараша тийннача предложенеех.

Дика вІашагІъеллай цехе социалистически яхь а. Шоаш тІаийдеш дола социалистически декхараш а уж мишта кхоачашду а дувц болхлоша шоай собранешка.

ХІанз коммунистически къахьегама бригада яха цІи яккхара чІоаггІа къовсам латт цехерча бригадашта юкъе. Дукха ба цига къона болхлой а — 40-нега кхаччалца саг. ХІаьта царех 33 саг болх беш а дешаш а ва: нефтяной институте, техникуме, сайрийна дешача юкъерча школе.

Керда къахьегама толамаш а доахаш советски Іаьдал даьннача 42 дузача денна сийленца накъа баха гІерташ ба крекинг-завода № 1 йолча цехера болхлой.

И. МАЙОРОВ.

Ший болх безаш

Совнархоза чуйоагІача КПП аьшкбетонни цеха коллективо ийс бетта план ханал хьалха кхоачаш е аьнна лакхера декхараш тІа а эцаш дош деннадар къахьегама овсарле 1,5 процент лакхъеш 130 эзар сом кходеи, керттерча цеха армироване напряжени караерзаеи иштта кхы а.

Шоаш тІаийца декхараш сийленца кхоачашдарах дукха ба цехера коллектива юкъе совгІаташ даьха болхлой.

«ГІишлош хьалъерий значок» еннай балха задани 117 процент кхоачашъяьча арматурщика Ликов Михаила, сийлен доска тІа ваьккхав задани 140 процент кхоачашъеш вола нов. Бугаев а.

Сурта тІа: Противо-стерненa сварка еш воал электросварщик Бугаев Иван.

И. ПЛИЕВА, текст а сурт а.

„Ингушски" совхозе юртбоахама балхашта тІехьабус

Укх деношка «Ингушски» совхоза центральни усадьбе ССКП МагІалбика горкома бюрои горсовета исполкомеи цхьан вІашагІкхийтта выездной заседани хилар. Заседане дийцар, «Ингушски» совхозе гуйран ялаташ дІадерахи хьажкІаши кхыйола культураши чуэцарахи дола дош. Заседане бар совхоза отделенейи бригадийи кулгалхой, юртбоахама специалисташ. хІаьта иштта Нохч-ГІалгІай АССР-а юртбоахама Министр нов. Андреев а. Совхозе гуйран ялаташ дІадера балхахи хьажкІаши кхыйола тІехьа яхача культураши чуэцарахи лаьца информацеш йир совхоза директорнов. Кулбужевеи отделеней управляющешеи.

Заседане белгалдаьккхар «Ингушски» совхозе гуйран ялаташ дІадувлга а, хьажкІаши кхыйола культураши чуэцилга а чІоагІа ледара лелаш хилар. Совхозе деррига 6000 гектара тІа дІаце дезача ялатех 10-ча октябре кхаччалца дІадийнар 300 гектарал кІезигагІа да. Къаьстта во лел гуйран ялаташ дІадувлга цхьоалагІчеи кхоалагІчеи отделенешка. ЦхьоалагІча отделене хІанз а болабеннабац ялаташ дІаде, хІаьта кхоалагІча отделене хІанзчул тІехьагІа дІаде дезаш 1000 гектар ялаташ да, из дукхагІа долча даькъе кІа а долаш. Во лел лаьтташ кийчделга, оахам тІеха ду, йовкъаш йоахкийташ а, дІадув фу молхаш ца тохаш дувш а моттигаш нийслу. Иштта кхы тайпара дукха кхоачамбоацараш а да балха юкъе. Гуйран ялаташ дІадера дикагІа йола агротехнически ханаш дІаяьннай.

Совхоза чуэца езаш 3010 гектар хьажкІаш я. Царех чуийцар иттагІа дакъа мара дац. 3-ча отделене 900 гектар хьажкІаш чуэца езача, кара хьажкІаш хьайоахаш болх беш 45—50 саг мара вац. Из болх бе йиш йолча наха 10 процент а яц из. Совхозе болх бе лаьрхІа хиннача КУ-2 яхача 21 хьажкІий комбайнех болх беш 13 мара яц, уж а дукхагІа долча даькъе цхьацца технически кхоачамбоацараш хилаоца бизза болх беш яц. ХьажкІаш чуэца йолайича денз комбайнашца чуийцар 130—140 гектар хьажкІаш мара яц. Кхоачамболлаш хьажкІаш чуэцара эша автомашинаш, говрий вордаш яц, тускараш дац отделенешка. Пачхьалкхенна дІаяла езачох 9 процент мара дІаеннаяц хьажкІаш хІанз а.

Совхозе чуийца яланза, йовш латташ 350 гектар тидуаргаш я. ХІанз а вІаштІехьадаьккхадац фуна суданка яха буц, свеклаш, иштта кхы йола культураш чуэцилга. 7000 гектар зябь аха езача, аьхар 5 процент мара яц. Цхьайола трактораш технически смотр во вІаштІехьа яьккха хилар бахьан долаш болх ца беш сеце латт.

Цу тайпара кхоачамбоацараш хилар бахьан долаш совхоза хьалхле лелаераша де доагІача тайпара кулгал деш ца хилар да, хІаьта партийни организаце совхоза балха йоаггІача тайпара контроль лелаьяц. Парте горкома бюроси торисполкомои заседане «Ингушски» совхоза дирекце а партийни организаце а гуйран ялаташ дІадереи, хьажкІаши кхыйола культураши чуэцареи болх во лаьрхІар, совхоза дирекци а парторганизаце бюро а декхарийла йир Іалальмате чехка из гІулакх тоаде, 5 дийнахьа гуйран ялаташ дІаде мел эша лаьтта кийчдаь даккха, 15-гІа октябре ялаташ дІадийна даха, 25-ча октябре хьажкІаш чуийца яха, 15-ча ноябре зябь аьха яккха, 7-гІа ноябрь тІакхачале сомий гаьнаш а комсаш а дІаетІа яха.

Юрта советий председателаш, декхарийла бир юрташкара беррига болх бе йиш йолаш бола нах гуйран балхашта оарцагІабаха.

А. ХАРСИЕВ,
(тха корр.)

„ГДР 10 шу" яха юбилейни выставка

МОСКВА. ВДНХ павильонех йоккхагІа йолча цхьан павильоне хьайийлай «Германски Демократически Республика 10 шу» яха юбилейни выставка. Из вІашагІъеллай ГДР-о. Цига хьахьокхача дуккхача экспонаташа гойт Германски Демократически Республика экономикаи, Іилманеи, культураи карагІдаьнна хІамаш.

Сурта тІа: юртбоахама техника отделе.

Л. Портерен М. Редькинен сурт. ТАСС фотохроника.

Партийни организацешкара отчеташи хоржамаши

Къахьегама толамаш доахача хьалхле лелаеш

Грозненски районерча 1 Мая цlерахча колхоза, вай республикерча кхыча колхозашта санна, 1959 шу юрта боахама деррига доакъош, эггара хьалха хьайбаш леладара дакъа а долаш, дегlадоаладара лард чlоагlъеш дола шу да. Из бакъду укх цифраша: укх шера а колхозо пачхахьалкхенга дехкад 1600 тонн ялат, 1200 тонн баьца дарраш, дуккха дулх, шура, тха, фуаш, сомаш, комсаш. Колхозе доаккхий доахан 1700 бежанга кхоачаш дукхагlа хиннад. 1-ча октябре хlара бетташ болча lаттагара яьккха шура 2000 килограммага кхоачаш я. Хlара 100 устгlангара лаьрхlача 122 lаьхар кхебаьб.

Тахан колхозе доккха ди да. Коммунисташ вlашагlкхийттаб шоай отчетни-харжара партийни собрани е. Чlоагlа терко тlаяхийта ладувгl цар партбюро секретара нов. Шныпко партийни организаце баьча балхахи гаргтарча хана кхоачашде дезаш хьалхашка латтача декхарехи лаьца еча докладага.

— Партийни учете 75 члени парте кандидати ва, — йоах докладчика. —Коммунисташ производства лоархlамегlа йолча участкашка балхаш деш ба: 55 саг хьайбаш леладечеи баьца дарраш леладечеи, гlишлош еча бригадеи, механизатораш болаш балхаш деш ба. Уж берригаш а юртбоахам дегlабоалабара лелабеча къовсаме хьалхле лелаеш ба.

Колхозо миллионаш долаш пайдаш дахара доккха новкъостал даьд партийни организаце. Фермашка дика порядок оттаяьй коммунисташа, доакъар база чlоагlъяра дика йоакхо яьй. Еррига парторганизаци хьажкlаш дlаюв кхаш дукхагlа хилийтара а уж дикагlа хьувкъийтара а дика къахьийгад. Укх шера хьалххагlе а баьча лоархlамах юкъера лаьрхlача хьажкlаш хlара гектара тlара 30 центнери моша доакъар 400 центнери яккха лаьрхlад. Колхоза хьайбаш доакъарца дика lалашдаь хургда укх шера.

Даь даьннчох лоlам хулаш бац колхоза коммунисташ. Еррига терко тlаяхийтай цар дlахо кхоачашданза долча декхарашта, пайда эцанза, из эца йиш йолаш йолча торонашта.

— Вай даьха толамаш кхоачамболаш да аьнна, вай салоlам а хинна сайцача нийса хургдац, — йоах ше къамаьл деш жа леладеча ферма заведующи волча нов. Мальченко. Эггара дукхагlа низ тlабахийта беза тlаийца декхараш, къаьстта царех керттера декхар — гарггарча шерашка хlара сага сих лаьрхlача хьайбай продукташ яхара Америка тlехьакхер а кхоачашдеш.

Собране мел хиннараша даь къамаьлаш колхоза хьалхашка латтача керттерча декхара тlадерзадаь дар— колхоза семилетка 6 шера кхоачашъелга, 1964 шера ялат доаккхилга 2800 тоннага кхоачаде, 3500 хьакха хьалкхее, хlара lаттагара йоаккха шура 3200 килограммага кхоачае, пачхахьалкхенга 530 тонн дулхи, 600 тонн сомаши комсаши дохкилга вlаштlехьадаргдолаш болх мишта тоабе беза, яхаш.

Коммуниста, зоотехника Еремкина аьлар:

— 250 тонн хьакхий дулх даккха дезаш да вай. Фу яхилга да из? Из да 1958 шера хинначунца нийсдича 1964 шера хьакхий дулх доаккхилга 3-зза совгlа лакхде деза яхилга. Мишта кхоачашду вай из декхар? Геттара во кхоачашду, хьакхий хурскаш дукха йов, из вайна мегаргдолаш дац.

Партийни бюронеи колхоза правлененеи хьайбаш леладеча болхлошта а е механизаторашта а культурно-бытовой гlулакх во деш хилар бахьан долаш чlоаггlа критика йир коммунисташа. Из бахьан долаш дукха болхлой дlаух, къаьстта хьайбаш леладераш.

Дукха масалаш а кхувлаш коммунисташа гучадаьккхар колхоза хьалхле лелаераша къахьегам вlашагlболлара а цунах доагlар колхозникашта дlадалара а йоаггlача тайпара терко еш ца хилар.

Дукха дийцар коммунисташа колхозникашта юкъе лелабеча кхетама балхах лаьца а. Из болх боаггlача тайпара лелабе кхоачамболлаш опыт йолаш я партийни организаци.

Партийни организаце инициативах колхоза радиоца бригадаштеи фермаштеи юкъерча социалистически яхьах дола хоамаш ду, хан-ханнахьа арадувл радиогазета, пенгазета, къахьегама листокаш. Юрта боахама специалисташа, хьехархоша, медицински болхлоша къахьегамхошта лекцеши беседаши ю.

Цунга хьежжа цхьадола кхетама балха юкъера кхоачамбоацараш а белгалдир коммунисташа. Собране дийцар дукхагlа долча даькъе еррига колхоза масштабе мара политико-массовни партийно-организаторски парторганизаце лелабеш ца хилар, хlаьта бригадашкеи, фермашкеи хlара колхозникагеи боаггlача тайпара из дlакхоачаш ца хилар.

— Колхозе хlанз а яц дика тоаяь кхайтlара стан, — аьлар тракториста Силионова. — Даа хlама кийчдара гlулакх а дика вlашагlделладац.

Партбюрона чlоаггlа критика йир коммунисташа балха юкъе актив чуозаш ца хилар бахьан долаш. Жа леладеча бригада бригадира коммуниста Отделкина белгалдир, нов. Шныпко беррига болх ше бе гlерташ, бюро членаши шерра активи балха юкъе ца озаш хилар, бригадашкеи фермашкеи кlезига бlаргагуш из хилар.

Колхоза председатель Таловеров активаца кlезига дагавувлаш, нахаца цхьа барт болаш ший болх дlахьош ца хилар а дийцар собране. Колхоза правлене балхага кхоачамболлаш хьожаш яц партбюро, долаш дола кхоачамбоацараш дlадахара дешаш партийни собранешка кlезига дувц, йоахар коммунисташа.

Бокъонца партийни хьисапе йоаггlача тайпара критика а еш, дика баь болх белгал а боаккхаш, дlахо партийни организаце болх тоабара йоаггlача тайпара предложенеш а телаш чакхъяьккхар коммунисташ шоай собрани. Къаьстта белгалдир цар ССКП XXI-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяра партийни организацеи хlара коммунистои берригача колхозникашеи бе безаш бола болх, хlаьта иштта хургйолча ССКП ЦК-а Пленума накъа бахара колхоза хьалхашка латтача декхарех а дийцар.

Собране дийцача дешахи белгалдаь кхоачамбоацараш сихагlа дlадахарахи йола предложенеш а йолаш решени тlаийцар.

К. КАЛИНОВСКИЙ.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДУКХА ДА ХlАНЗ А

Отчетно-харжара собранеш масса хана а хиннай партийни организаце вахар чухь боккха лоархlам болаш. Хlанз кхы а чlоагlа лоархlам ба цар. Деррига советски халкъ цхьа барт а болаш езача коммунистически партенна тонахьа хьерчаш, цlаккха а ца хиннача тайпара хьинар айденна семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъе къовсам лоаттабеш долча хана дlахьу уж собранеш.

Укх деношка Грозненски химически завода партийни организаце отчетно-харжара собрани хилар. Завода коммунисташа парторганизаце баьча балха итогаш йир, дуккха кхоачамбоацараш гучадаьхар, уж дlадахара наькъаш белгалдир. Цар белгалдир ССКП XXI съездеи парте Центральни Комитета Пленумийи решенеш кхоачаш а еш отчетни хана партийни организаце партийно-организационнии массово-политически болх тоабара тlехьа дукха къахьийга хилар, хlаьта завода хьалхашка латта декхараш кхоачашде еррига коллектив оарцагlъяьккха хилар а.

Укх шера 9 бетта йола валовии товарнии продукци яккхара пачхахьалкхен план толамца кхоачашъяьй заводо. Къахьегама овсарле планах йолчул 7,5 процент лакхъеннай, продукцех дlабода мах, фенолахи ацетонахи 14,7 проценти, спиртах 18,6 проценти лохбаьб. Шерагара шу массаза доал заводе арахецаш йола продукцеш дукхагlа хулаш йоагlа. Феноли ацетони арахецара завода проектни низ 2,5-зза лакхбеннаб, хlаьта спирт даккхара проектни низ лакхлуш боагlа.

Завода коллектив хlанз ворхl шера чухь а укх шера а тlаийца декхараш кхоачашде къовсам лоаттабеш я.

Дикка тоаденнад заводе профсоюзнии комсомольскии организацешкара кхетама болх лелабар, производстве коммунисташ дlа-юха нийсбар, цеховой парторганизацешта йоаггlача тайпара хьалхле лелаяр.

Бакъда, собране белгалдаьчча тайпара дуккха кхоачамбоацараш а да. Цхьадола организационно-технически гlулакхаш ший ханнахьа кхоачашдац, йиллача хана чакхдаьха ца далар кхерам болаш да фенола-ацетона шоллагlа йолча очереда цехашкара строительно-монтажни балхаш.

Кхоачамболлаш лелабац заводе, производственни процессашта комплексни механизации автоматизации яра балхаш, цхьайолча хана цхьаккха бахьан а доацаш тlехьатетт уж, ший ханнахьа хьажа а хьеже юкъекхувлац болхлоша тийнна рационализаторски предложенеш. Долаш да завода управлене отделий кулгалхоша форманна болх лелабеш хилар.

Мабарра дика къовсам лоаттабац завода многотиражни газетои цехашкарча пенгазеташеи, долаш дола кхоачамбоацараш дlадахара тlехьа. Лекционни пропаганда гlулакх а, къаьстта lилма-атеистически пропаганда а йолаш, ледара лел. Дукха кхоачамбоацараш да партийно-комсомольски дешара гlулакх вlашагlдоллара юкъе а. Цехашкарча агитатораша шоай декхараш кхоачашдац.

Партийни бюрос кхоачамболлаш терко тlайохийташ хиннаяц профсоюзеи комсомолеи комитетий болх тоабара.

Кхоачамболлаш дика вlашагlъеллаяц заводе коммунистически къахьегама коллектив яха цlи яккхара тlехьа лелаю социалистически яхь, дикагlабарий опыт дlайоаржаяра болх а мела лелабу. Завода администраце балхага хьажа вlашагlъеллача партийни контрола комиссе ший болх хlанз а лерттlа дlаболабаьбац.

Докладчика, парторганизаце секретара нов. Дяттеровс а пренеех къамаьлаш даьча коммунисташа нн. Апареева, Давыдова, Еремина, Назарова иштта кхыбараша а белгалдаь дола уж кхоачамбоацараш сихагlа дlадахара наькъаш хьа а хьокхаш шерра решени йир собране. Цул тlехьагlа завода партийни бюро а хержар.

А. ПУХОВИЦКИЙ,
«Химик» яхача многотиражни газета редактор.

Комсомола комитета болх дlахо а тоабара

Отчетно-харжара собрани хилар укх деношка «Красный молот» яхача завода комсомольски организаце.

Къахьегама овсарле лакхъяра, арахецача продукце ший мах лохбара, балха юкъе керда рационализаторски предложенеш кхахьара заводерча комсомольцашеи кагирхошеи лоаттабаьча къовсамах лаьца дар комсомола комитета секретара М. Торчинова яьча доклада керттерадар.

Дукха ба заводе юкъарча балхаца дика дакъа лоацаш, хlара сменах йола балха нормаш дуккхаза тlехкхоачашъеш бола комсомольцаш. Хlаьта, заводе цхьаккха а комсомолец вац сменах йола балха норма тlехкхоачаш ца еш; хlара пхелагlа вола комсомолец рационализатор ва заводе.

Хlанз 100-нел тlех къона болхлой ноябрь бетта план кхоачашъяь ба, хlаьта комсомольцаша нн. Сайко, Змеева, Махаева, Щитова, иштта кхыбараша шера йола план 8 бетта кхоачашъяьй.

Кердача специалистий совет вlашагlъеллай заводе, 70 саг чу а воагlаш. Цхьабакъда, совета чубоагlараш кхыдола балхаш деш хиларца кхоабац къоначча болхлошта новкъостал де. Цудухьа дизза кхоачашдац совето ший декхараш, яхаш дийцар комсомолка инженера Калпатик Гертас.

Собране къамаьлаш дир комсомольцаша Воропаева, Митченко, ВЛКСМ Ленински райкома секретара Г. Олейникова, иштта кхыбараша.

Комсомола заводской комитета баьча балха юкъера дукха кхоачамбоацараш гуча а даьхар, хlаьта уж дlадахара дола наькъаш а дийцар къамаьл дараша.

М. АХРИЕВ.

Лерттlа къахьегаргдолаш условеш ле болхлошта

Ше тlаийца социалистически декхараш во кхоачашдеш, беттагара беттага йоагlа «Чечингстрой» трест а цун чуйоагlаш йола производственни предприятей контора а. Хьатlакхача доал lа. Шоаш хьалъе йолаяь укх шера эксплуатаце дlаяла езаш йола гlишлой объекташ сихагlа хьалъяь яхара царна эшаш йола материал кхоачам хиллал кийчъелга боккхача лоархlамера гlулакх долга дика кхетаду аьшка-бетонни хlамаш еча завода болхлоша.

Цхьабакъда, царна дагара дар доаггlача тайпара хьаллоацаш нагахьа саг-м вац завода кулгалхошта юкъе.

Байнача сентябрь бетта продукци (аьшка-бетона хlамаш) арахецара план кхоачашъяьяц завода коллективо. Иштта эсала болх баьб цига август бетта а. Масала, цу бетта 60 совгlа процент мара план кхоачашъяьяц бетонщикий бригада.

Аьшка-бетона заводе къахьегарий бехк бац из болх иштта эсала лелилга, аьшка-бетона хlамаши, кхыйола кийча продукции арахецара план кхоачаш ца елга.

Нагахь санна тха снабжене отдела бе беззача тайпара болх боре, тхона эшаш йола бедал, хьатlа кхухьаре дуккха дикагlа леларгбар болх, йоах болхлоша. Хlанзчул массехк бутт хьалха завода кулгалхошта ховш дар хьуи цементи кхоачаяла йоаллилга, цхьабакъда, е директора нов. Асабова а е керттерча инженера нов. Куркиева а цхьаккха хlама динзар уж материалаш ханнахьа lалашъяра.

Дукха ба аьшка-бетона хlамаш еча заводе хlара сменах йола балха нормаш тlехкхоачашъеш бола болхлой. Царех ба бетонщикаш Азимов, К. Волкова, И. Кулик, иштта кхыбараш.

Ужжамо болча болхлошкара хьокхам а эцаш къахьега деза завода берригача коллективо а.

М. ЭЛЬМУРЗИЕВ.

ШЕРА ЙОЛЧА ПЛАНАЛ СОВГlА 500 МЕТР ДАЬРЕ

МОСКВА. Ворхl шера план ханал хьалха кхоачашъяра тlехьа социалистически яхье а баьнна Щербакова цlерахча даьреш деча комбината дуккхача болхлоша доккхий балха толамаш даьхад, 1959-ча шера лаьрхlа хинна план ханал хьалха кхоачаш а еш. Дикагlа болча болхлоща я къона ткачиха комсомолка Мария Фирсова. Цо хlанзалехь а шера йолча планал совгlа 500 метр даьри даьд.

Сурта тlа: ткачиха Мария Фирсова шедаь даьри мел кхаьта да тохкаш йоал.
Б. Трепетова сурт.
ТАСС фотохроника.

Кагирхой установка

Тlехдика къахьегаш хьайоагlа Новогрозненски мехкдаьтта къоастадеча завода номер 43-3 йола комсомольско-кагирхой установка. 270 дии бийсеи дlадаьннад установко оборудованена ремонт ца еш болх бу. 150 процент таргга кхоачашдаьд коллективо шоаш тlаийца декхараш. Йовш йолча нефтепродуктаех ца йойташ 230 тонн кхое карагlдаьннад царна. Иштта шоашкара хьокхам эца мегаргболаш дика я коллектива технологе дисциплина а. Цул совгlа итт рационализаторски предложени балха юкъейоалаяьй установка къоначча рационализатораша.

Хlанз Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 42 шу дизара сийна тlаийца декхараш ханал хьалха кхоачашде гlерташ чlоагlа къахьегаш ба установка болхлой.

Сурта тlа: смена начальникага Кольной Викторага шоай балха нормаш дlаязъяйташ боахк операторош (аьрдехьара аьттехьа) Симчук Петри, Лорсанов Ширвании, Ашурилов Махьмад-lаьлеи.

И. ПЛИЕВ.

Керда йилла кроликаш лелаю ферма

Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза комсомольцаша кроликаш лелае тlаийцар. Цу гlулакха лаьрхlа 12 кроликий ноанош ийцар цар. Уж чуйола клеткаш lаоттайир комсомолец волча Асланбеков Хьаже коа. Царна гlулакх деш лаьрххlа группа яр.

Совхоза цlерах хlаране 10 кролик хьалкхе а яь пачхахьалкхенна дlаяла, аьнна шоаш комсомольски собране денна дош кхоачашде гlерташ ба уж.

Хlанз кагийи йоаккхийи ерригаш а лаьрхlача 120 кролик я керда йиллача ферме. Хlара денна шерлуш латт из кроликий ферма.

Из болх дика вlашагlбеллар цу совхоза 5-ча отделене комсомольски организаце секретара нов. Сельмутзаева.

Дика а пайда лургболаш а гlулакх да совхоза комсомольцашта дагадехар.

Д. ДЕДИЕВ,
ВЛКСМ Ачхой-Мартановски РК инструктор.

Механизаторий толамаш

Дика болх беш хьайоагlа Красноармейски совхоза нов. Кагерманов керте латта цхьоалагlча отделене тракторни бригада коллектив.

Гурахьа дlадувча ялаташта 854 гектар лаьтта аьхад цу бригадо планах 802 гектар мара йоацача. Цул совгlа дика макха а баьккха, культиваци а дисковани а яьй.

Бригадо 500 гектар зябь аьхай.

Къаьстта дика болх беш дийнахьа йола нормаш шозза кхоачашъеш болх беш я Енерсаева агрегат. Нормах 4,3 гектар лаьтта аха дезача 9—10 гектар оахар цу агрегато.

Дикача толамашца накъа болх механизатораш ССКП Центральни Комитета хургйолча Пленума.

М. ЗАНГИЕВ.

Барт тайна коллектив

Шерра социалистически яхь а йоаржаяь, кердача низаца къахьегаш йоал Грозненски № 7 йолча строительно - монтажни управлене коллектив. Цу управлене монтажникаш чlоагlа къахьегаш ба шоаш тlаийца декхараш ханал хьалха кхоачашде гlерташ.

Яхье хьалха латташ хьайоагlа нов. Пташкин Дмитре кулгалдеш йола монтажникий бригада. Цу бригада хlара сменах йола заданеш 170-180 процент кхоачашъю.

Уж толамаш даха цар вlаштlехьадоал прогрессивни къахьегама метод балха юкъе йоалаяр бахьан долаш.

Цlеной саьнаш вlашагlдоххача хана бlарччача секцех йола трубопроводаш дlаувттаю цо. Цу методах болх бар бахьан долаш хьалха латтача н. Пташкина бригадо, къахьегама овсарле лакхъяьй 40 процентага кхаччалца.

Иштта дика къахьегарца белгальяьннай новкъоста Бабочкина кулгалду № 2 йолча монтажникий бригада а.

Къахьегам нийса вlашагlбелла хилари механизмаш нийса лелаяри бахьан долаш № 6 йолча градирнена монтаж яра балхаш кхоачашдара графикал 4-5 ди хьалха йода из.

Коммунистически парте XXI-ча съезда а июньски Пленума а решенеша дог ураоттадарца доккхий толамаш а доахаш, шоаш тlаийца социалистически декхараш тlехкхоачаш а деш, семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра хьинаре къахьегаш йоал управлене коллектив.

М. ЦУРОВ.

Болх кхоачаш бара лоаттаю контроль мамогга тоае

Шерра коммунистически общество хьалъяра геттара йоккха программа оттаьй ССКП XXI-ча исторически съездо. Технически прогресса хьакъехьа ССКП XXI съездо оттадаь декхараш чакхдахара наькъаш белгалдаьха йола ССКП ЦК июньски Пленум партеи советски халкъеи дахара юкъе чlоагlа лоархlам болаш я. Дукхаезача коммунистически парте кулгалца политически кхетам лакхбенна къахьегаш да советски халкъ. Ворхl шера план ханал хьалхагlа кхоачашъяра городашка а юрташка а дерригача халкъо оттаяь яхь низ болаш яьржай.

Нохч-Гlалгlайчен къахьегамхоша, дерригача советски халкъо санна, низ болаш къовсам лоаттабу социалистически декхараш бокъонца кхоачашдара. Болхлойи специалистийи творчески хьалхле бахьан долаш республика промышленносто нийс бетта план 104,7 процент кхоачашъяьй. Дlадахача шера цу ханаца нийсдича 10,4 процент дукхагlа я. Дlахо дегlадаьхкад юрта боахами культурни строительствои. Цхьабакъда карагlдаьнначох кхоачам а хинна вай lе декхарийла дац. Кхы а лакхагlа дола хьокхамаш шоай балхаца предприятешка дахийта, керда резерваш, торонаш лаха а йолаялийта а еза.

Вай мехка шерра коммунистически общество хьалъеш латтача хана чlоагlа лоархlам болаш да контрольи шоай декхараш кхоачашдари, тахкари. «Хlанз халкъа боахама массайолча оагlонна технически прогресс яра (дегlаяра парте бокъонца программа оттаьча хана, — йоах новкъоста Н. С. Хрущева,—керттера декхар да, ССКП XXI съездои ЦК июньски Пленумои даьча соцамех хlара предприяте, хlара стройка тlа, хlара экономически районе кхоачашдар вlашагlдоллилга. lалаьмате дика болх вlашагlболларои даь соцамаш кхоачашдара контроль ярои lалашду ка йоалаш ворхl шера план кхоачашъяр».

Цхьабакъда, вай республике еррига организацеша цар кулгалхоша цу гlулакха е йоаггlача бесса уйлаш ца еш хилар а новкъа да. Кхоачам боацача контролои партийни а правительства а директив кхоачашъяр эсала вlашагlдолларои цхьабола кулгалхой де лаьрхlа балхаш шоай ханнахьа чакх ца доахаш бут.

Нохч-Гlалгlай АССР юхаметтаоттаярца ювзаенна яьча решенеша белгалдаьккхад дуккха предприятеш хьалъелга. Цхьабакъда, укхаза деррига вlаштlехьа дац. Сов шортига бу гlишлоши гlишлоний материалаши хьалъяра совнархоза управлене болх. Назрановски электрицифированни инструментий завод хьалъяра нийс бетта производственни план 29 процент, кхачан машинаш ю завод хьалъяра план 84 процент, шекар доаккха завод хьалъяра план 41 процент мара кхоачашъяьяц. Хlаьта ший е еззача тайпара цу гlулакхий йоакхо а йича цун гlулакх ше хила деззача тайпара нийса вlаштlехьа а даьлча план кхоачашъярал совгlа уж предприятеш шоашта йиллача ханна болх бе йолаялийтара кхоачо ергьяр.

Хила йоаггlача тайпара балха тlехьа контроль ца хилар бахьан долаш Гудермесерча 16-ча партсъезда цlерах йолча кирпишкий заводаи, Вокзалерча «Красный Октябрь» яхача кирпишкий заводаи реконструкци елга тlехьадаьннад. Из бахьан долаш, республике тlехь-тlехьагlа дукхагlа эш хьалъеш латтача тlишлошта чlоагlа эшаш йола етта кирпишки тхов тlа юлла кирпишки хьа ца кхоачаш юс. Уж предприятеш хlанз дукха ха йоаццаш дlаеннай совнархозага. Из декхарийла я чехкагlа реконструкци яра а уж диззача шера хадданза беча балхага яхара а эшаш мел дар де, цо торо лургья миллионаш етта кирпишки тlаюлла кирпишки дукхагlа яла.

Нохч-Гlалгlайчен чlоагlа лоархlам болаш я хьунеи дахчан гlирс буи промышленность. Из дlахо дегlайоалае дагалаьца духхьала цу гlулакха яь решенеш яр. Цхьабакъда цар низ лакхбара а дукхагlа продукци арахецара а чlоагlа лоархlам болаш йола заданеш геттара эсала кхоачашъю. Кхы а вогlа да, начальник н. Герасимови керттера инженер н. Зеленкини волаш йола хьунеи дахчан гlирс бечей промышленносто пачхахьалкхен план кхоачаш ца ю шоллагlа шу хилар. Укх шера нийс бетта йола валови продукци арахецара план 92 процент мара кхоачашъяьяц. Леспромхозаша 48 эзар кубометр гlишлон хьунеи, 14 эзар кубометр херх хьекхача хьунеи кlезигагlа еннай, хlаьта мебель еча промышленноста предприятеша 1,6 миллион сом маьха мебель кlезигагlа яьй.

Хьунеи дахчан тlирсаш дечеи промышленносте капитальни строительство кхоачашъяра гlулакх во латт: шера йола план нийс бетта 48 процент мара кхоачашъяьяц. Предприятешка финансовой дисциплина чlоагlа телхаю. Управлене кулгалхоша уж гlулакхаш мога а могийт леспромхозашка порядок яра хlама а даьдац.

Хоадам боллаш къовсам оттабе бе а тlадиллача гlулакхашца хила беззача тайпара бехктокхаме боацарашца, боахама организацейи, министерствайи, ведомствайи балха юкъе керттерадар предприятешка, стройкашка, колхозашка, совхозашка болх вlашагlболлар тоаделга хилийта деза. В. И. Ленина дийхад центрерча lаьдалеи моттигерча учрежденейи соцамаш чакхдахара тlехь бокъонца йола контроль хургйолаш еррига советски учреждeней болх тоабар, иштта цу тайпара массанахьа порядок оттаяр, сага къахьегам эггара чlоагlагlа лархlар, новкъостий дисциплина чlоагlа хилар.

Геттара чlоагlа лоархlам болаш да хlанзара оборудовани ший ханнахьа дlаоттаяри цох бизза пайда эцари. Цхьабакъда июлеи августеи баьча тохкамо хьахьекхар совнархоза стройкашкеи предприятешкеи, иштта кхыча ведомствайи предприятешка а болх ца беш йола оборудовани кlезига ца хилари, цунца пачхахьалкхенна зе а деш, халкъа боахаме технически прогресси предприятей низи дегlадар сеца а деш.

Дуккхача предприятей кулгалхоша сагото яц техника лораеш лелаяра. Грозненски химически заводе, «Октябрьнефта» управлене цхьайолча мехкдаьттах тайп-тайпара продукташ йоахача заводашка, кхыйолча предприятешка дуккхача маьха машинаши механизмаши талха а талхаш ара юкъе латт. Кердача стройкашта лимитах хьожаьчул совгlа ма эца аьннадолашехь а цхьабола хозяйственникаш дуккхача маьха оборудованена заказаш телаш ба. Цу тайпара совдараш гучадаьхад совнархозе 8 миллион сомал совгlа мах болаш.

Бакъда, оборудованех пайда эца а из лораеш лелае а совнархозе де лаьрхlа гlулакхаш да. Цхьабакъда, мехкдаьттах тайп-тайпара продукташ йоахачеи химическии промышленноста управлене а, дуккхача предприятей директораша а, керда оборудовани предприятешка дlаоттаярай сов яр йохкараи хайра хlама даьдац. Дlадаккха деза юкъера цхьаболча болхлоша дисциплина телхаелга а «сай безам бар да а ду» яхаш лелилга а, де доаггlача тайпара доал ца дераш бехктокхаме оза а беза.

ССКП ЦК июньски Пленумо оттадаьд производства хlара участке бокъо йоацаш расходаш яра дисциплина телхаяра духьала а, хlаман кхом бараи лорадараи тlехьа а къовсам лоаттабелга. Цхьабакъда, цу гlулакха а оттаяьяц массанахьа порядок. Баьча тохкамо гучадаьккхад республика юрта боахама министерство партийнии профсоюзнии директиваш а ший приказаш а кхоачашдара тlехьа контроль во еш хилар, кlоаргга тахкац совхозий финансови боахаме гlулакхаш. Тlагlолла кулгал даро, дукхача совхозаша луш йола продукции маьха еза хиларгеи, финансови дисциплина телхаяри доккха зе долаш совхозаша болх барга дигад. Шаьла районерча «Джалка» яхача совхозе лерттlа доал ца дар бахьан долаш укх шера бархl бетта массехк бlаь бежан деннад дукха хlама ца эшшаш цар хинача доахах 11 процент я из. Къаьсттача нахагара ийцача 173 бежана долчул лакхагlа тоадалар а лаьрхlа сов деннад 77 379 сом. Тирка районерча «Гвардейски» яхача совхозе административни управленена боагlачарел совгlа 21 саг хиннав.

Цхьаболча совхозий кулгалхоша лохера качество йолаш продукцеш дlателар могийт. Масала, Предгорный совхозо хьалхарча ах шера Грознерча шурий заводе дlачутийнна эсала шура, из бахьан долаш дуккха гlод техад. Пачхахьалкхенна зе а тохаш нарушенеш хилийтар бахьан долаш РСФСР Министрий Совета Советски Контрольни Комиссе совхоза директор хиннача нов. Мусиенкина шин бетта алапе лоархlам болаши керттерча зоотехника нов. Гомянин цхьан бетта алапе лоархlам болаши такха декхар тlадожадаьд.

Бакъдараш укхаза доаладаьраш хинна lац. Финансови дисциплина телхаяр хlама хьадеш йоаца, расходаш елга, сеца латтарах гlодаш телилга эсала продукцеш арахецар кхыча предприятешка а стройкашка а долаш да. Иштта республикански ейгача промышленноста управлене хьалхарча ах шера тайданна йоацаш яь расход 512 эзар сом да, «Чечингстрой» треста 2 миллион 126 эзар сом зе хиннад, ахчан гlулакха халача эттай из бахьан долаш.

Цхьаболча предприятей кулгалхоша кхом боацаш расходаш ю. Йотташ а йоассаеш а вагонаш нормал совгlа лоаттаярах «Красный молот» яхача завода 1958 шера 65 сом гlод техад, хlаьта укх шера бархl бетта 38.600 сом кхы а техад. Совнархоза строительствани строительни материалий производствани управлене производственни предприятей контора машиннаькъаца даьча договорах тlаийца декхараш кхоачаш ца дар бахьан долаш бархl бетта 55.608 сом гlод текхад, вешта аьлча бlарчча шера текхар миссел.

Цу тайпарча сий доацача гlулакхашца дlахо тоам хила йиш яц. Пачхахьалкхен средстваш нийса а кхоеш а дlаахийтара пачхахьалкхен план дуккхача дикача балхаца кхоачашъяра тlехьа контроль чlоагlъе еза. Финансови органаш декхарийла я финансови дисциплина телхайой хьажа а дlадодачун кхом бой хьажа а. «Контроль эшаш я, — яьхад Н. С. Хрущева ССКП XX съезде, тешамеча наьха балха тlехь а хlана аьлча контроль эггара хьалхарча даькъе порядок я, цо болхлой дисциплина тоаю, гlалатех лорабу, тlадиллача гlулакха бехктокхаме хилар лакхду».

Коммунистически строительства тlех доккха декхараш кхоачашдара организаторски болх чlоагlа беза, цун боарам лакхбе беза, парте директиваш советски пачхахьалкхен законаш кхоачашдара тlехьа контроль тоаяра эш. Цо декхарийла бу боахама кулгалхой, хьалхашка латта балхаш кхоачашдара тlехьа контроль оттае, тохкама дикал лакхъе, гучадаьнна кхоачамбоацараши телхораши чехкагlа дlадаха. Декхараш кхоачашдара нийса тохкам бара чlоагlа эшаш да цу балха юкъе болхлойи, колхозникаши, специалисташи, гlулакхера нахи дукхагlа чуозар. Цо гlо дергда шоай ханнахьа бокъонца а партеи правительстваи решенеш дика чакхъяха а дика ка йоалаш ворхl шера план кхоачашъе а.

В. СУХИН,
РСФСР Министрий Совета Советски Контрола Комиссе Къилбаседа Кавказски группа кулгалхо.

ССКП ЦК Пленума накъа долхаш

Хьалха латтарашца нийсле

Ерригача вай йоккхача Советски Даьхене а, хIаьта иштта вай республике а чIоагIа дегаш айдаларца хургйолча ССКП ЦК Пленума накъа баха беррига низ тIабахийта къахьегаш ба колхозашкареи совхозашкареи къахьегамхой. Пленумо дувцаргда вай мехка дIахо юрта боахам дегIабоалабарах дола кIоаргга дешаш.

Къаьстта белгалбе мегаргболаш ба Грозненски районерча дулха-шурий совхоза болхлойи, специалистийи, гIулакхера барийи болх. Эггара хьалха белгалде дезаш да из совхоз йоккхагIа ярех а тайп-тайпара дукха доакъош долаш ярех а хилар. 3351 доккха бежан да хIанз совхозе, царех 1500 совгIа детта доахан а долаш. Совхозе 17 эзар гаргга жа да, 9 эзар хьакха, 20 эзар котам, 9 эзар боабашк я, 350 никх ба, 150 тайп-тайпара транспортни а юрта боахама а машинаш я. Дукха да совхозе ялат а баьца дaараш а дIадувш дола лаьтташ, сомий бешамаш. Цу бешамашка хул тайп-тайпарча сортех Iажаш, кхораш, хьачаш, комараш, хIаьта комсий бешамаш а дукха я совхозе.

ССКП ЦК-а Пленум хургья аьнна хоам хинначул тIехьагIа шерра социалистически яхь йоаржайир совхоза болхлоша. 700 совгIа болхлочо индивидуальни декхараш тIайийцар, хIаьта совхозе ерригача коллективо лаьрхIад, Пленума сийна 15-ча декабре юрта боахама продукташ паччахьалкхенна дIаялара план кхоачашъе. Укх денношка дIабахача ийс бетта коллективо социалистически яхьах тIайийца декхараш кхоачашдеш баь болх вIашкатохаро хьахьекар совхозо шура дIаялара план кхоачашъяь хилар, хIаьта фуаши, дулхи, тхаи, фийг бола ялати дIададалара план тIеххкоачашъяь хилар а. Дикача толамашца дIахьош да совхозе гурахьа дув ялат дIадереи зябь ахареи балхаш а иштта хIанзехьа а хьатIадоагIча шера ялат дика хьувкъийтара кийчо е къахьегаш ба совхозе.

Социалистически яхь кхоачашъеча дикагIа толамаш даьхарашта карара-кара тела ЦIе байраккхаши вымпелаши лелаю совхозе. ХIара бутт чакх массаза боал хьежаю уж фермай коллективашта е къаьсттача болхлошта: дикагIа болча дояркашта, трактористашта, жа Iушта, птичникашта.

Белгалде дезаш да ялат чуэцача ханеи, гIожеи мошеи доакъар кийчдеча ханеи совхоза администрацес а рабочкома а хIара кхаь дийнахьа социалистически яхье тIайийца декхараш кхоачашдара итогаш еш хинна хилар. Цунах боккха пайда боал.

ХIанз хургйолча Пленума сийна лаьцача яхье хьалхагIа санна хьалха латт № 3 йолча ферма коллектив (управляющий нов. Павловский). Планах йоагIачул 1 эзар центнер гаргга дукхагIа шура яьккхай цу коллективо.

Совхоза дикагIа болча дояркаша планах яккха езачул дукхагIа шура яьккхай. Иштта шера йола план 2250 йолча дIабахача 4 бетта доярка Пшеничная Валентина хIара Iаттагара 2554 килограмм яьккхай, доярка Гаснева 2386 килограмм яьккхай и. кх. дI.

Иштта дика хьокхамаш долаш къахьег совхоза кхыча болхлоша а. Жа леладара дика говзал йолча воккхагIа волча жа Iуно Герасименко Михаила шийи бригадаца хIара бIаь жийнагара лаьрхIача 133 Iаьхар кхебаьб, тIеххкоачашъяьй тха даккхара задани. БоккхагIа болча жа Iуша Вараев Ваха 112 Iаьхар кхебаьб, Куниев Ахьмада хIара устагIан тIера планах 6,5 килограмм йолча 7,1 килограмм тха даьккхад, тракториста Куниев Махьмада «ДТ-54» яхача трактораца 1083 гектар лаьтта аьхад и. кх. д.

ХIанз укх сахьате беррига низ тIабахийта хьайбашта Iан дика кийчо е гIерташ къахьегаш ба совхоза болхлой. «Дизаи дIайхеи доахан Iаьнгара доахилга Iалашдергда!», яхача лозунгах ду цар шоай балхаш. Цу гIулакха дукхагIа доакъар Iалашде гIерташ ерригача торонех пайда эц болхлоша. Цул совгIа совхоза хьайбаш леладераша торо йолчча тайпара даьгIенашка а леладу доахан, кийчдаь доакъар дехкара гIулакх тIехьадаккхар духьа.

ЧIоагIа бехктокхаме декхар да январь бетта жа дахка доладелча совхоза жа леладерашта тIа латтар, царна мел эшачоа хIанзехьа а кийчо яр. Цу даькъе чIоагIа хьинар тIадахийта къахьег жа леладеча бригадаша.

ХIанз «Горскнефта» НПУ нефтяникий коллектива патриотически кхайкарал хьал а лаьца Октябра 42 шу дизара ЦIейна накъа бахара шерра социалистически яхь йоаржаяьй совхоза болхлоша.

С. ЧУХАРЕНКО,
Нохч-ГIалгIай Облсофпрофа воккхагIа вола инструктор.

Городо новкъостал ду юрта

Дукха хьажкIаш я укх шера МагIалбикерча «Ингушски» совхозеи «Кавказ» яхача колхозеи къахьегамхоша хьинаре къахьегарца хьалкхеяь, чуэца езаш. Духхьал фуал яьхача хьажкIашта лаьрхIа 4000 гектар я цу боахамашка. Царех 3000 гектар «Ингушски» совхоза я.

Ханнахьа а ца йойташ а уж чуийца йоахилга боккха лоархIам болаши низкъалеи гIулакх да. Из кхета а деш, кара а комбайнашца а хьажкIаш чуэцача хьинаре къахьегаш ба дуккха а совхоза болхлой, колхозникаш. Цхьабакъда, гуйра йоачан йолаш а шийла а хилар бахьан долаш низкъал да укх шера МагIалбике хьажкIаш чуэцара гIулакх. ХьажкIаш чуэцача юртбоахама къахьегамхошта новкъостал деш ба, МагIалбика болхлойи, гIулакхера нахи. Цар лаьрхIад шоай низашца колхозе а совхозе а 635 гектар хьажкIий кара болх беш чуэца.

Эггара хьалха новкъостала ара а баьнна «Ингушски» совхоза 3-ча отделене болх беш ба НПУ «Малгобекнефть» № 1 йолча промысла нефтяникаш. Массехк ди да цар болх бу. ХIара дийнахьа цигара балха араволаш 45-47 саг ва. Ерригa цар чуэца лаьрхIараш 30 гектар хьажкIий я. Массарел а хьалхагIа шоай хьажкIаш чуийца баьлар промысла № 3 йолча бригада болхлой (мастер нов. Насадзе). Цар чуийца яьккхай 4,5 гектар хьажкIаш. Йистебоалаш латт нов. Дубовицкаяс кулгалдеча № 2 йолча бригада нефтяникаш а. Дика балхаш деш ба нн. Колесниковаи, Тхостоваи бригадашкара болхлой а.

Балха норманаш тIеххкоачаш а еш дика болх барца белгалбаьлар 3-ча бригадера операторaш нн. Кухаров, Куксин Алексей, 2-ча бригадера оператор Решетняк Павел, плотник Торубара, иштта кхыбараш а.

Совхоза № 4 йолча отделене новкъостал деш хилар МагIалбикерча № 6 йолча юкъерча школа дешархойи, хьехархойи коллектив. Цига хьажкIаш хьаяха бахабар 8-10-ча классашкара дешархой, берригаш а 60 совгIа саг. Болх дикагIа барца белгалбаьлар 10-ча классереи 8-ча классереи дешархой. Хьалхарча дийнахьа массарел а дикагIа болх беш чакхбаьлар дешархой Бровко Владимир, Сафарян Георгий, Яндиева Зоя, Яндиева Люба, Алероева Роза, Кисляков Валерий. Школа коллективо лаьрхIад ерригаш а 50 гектар хьажкIаш чуэца. Масса а дийнахьа совхозеи колхозеи аренашка хьажкIаш чуэцача новкъостал деш болх беш ба итташ, бIаьш тайп-тайпарча промышленни предприятешкара къахьегамхой.

Х. АДАМОВ.

Гурахьа дув ялат ханнахьа дIадийнад

Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза къахьегамхоша Октябра хьалхара социалистически яхь шерра йоаржа а яь, доккхий къахьегама толамаш даьхад. Совхоза механизаторашеи полеводашеи дикагIа йолча агротехнически хана гурахьа дIаде деза ялат деррига дIадийнад — йиъ эзар гектар совгIа. Планал совгIа 250 гектара тIа кIаи мукхи дIадувргда.

Дика болх беш хилар къахьегамхой ялат чуэцача хана. Ялат чуийца доаллашехьа а лаьтта оахар цар, дика тоадеш. Цудухьа гурахьа дIадув ялат сихха дIадийна баьлар уж.

Октябра хьалхарча социалистически яхье доккха толамаш даьхад нов. И. Данильченко управляющи волча цхьоалагIча семеноводчески отделенеи, нов. Азербиев управляющи волча шоллагIча отделенеи къахьегамхоша.

Совхозе гурахьа дIадув ялат эггара хьалха дIадийна баьннаб нов. Барамыкин управляющи волча кхоалагIча отделене къахьегамхой. Цу гIулакха шоай беррига низ тIабахийта болх беш хилар механизатораш. Царех ба трактористаш Насуханов Бачи, Осаев Наур. «Беларусь» яхача тракторца хIара сменах 15 гектар аха езача 20—25 гектар оахар цар.

Укх деношка дика болх беш хиннай механизатора Баймузаев ЛомIаьли агрегат, 50—65 гектара тIа ялат дIадувра сеяльщикаша М. Дудаева, А. Насуханова, П. Ревта.

ХIанз цхьайолча участкашка кIая мукхи тIададьннад.

Г. ОСТАШЕВСКИЙ.

Дийкха дена цхьа ди а дуккхача маьхе да

Укх деношка беррига низ тIабахийта хьажкIаш чуэцаш ба Шалински районера «Джалка» яхача совхоза отделеней болхлой. ХьажкIаш дика хьийкъай. Къаьстта из холу цхьоалагIчеи шоллагIчеи отделеней участкашка хьежача. ШоллагIча отделене болх беш волча Зармаев IабдулСаIида звенос хIара денна 215 центнер хьажкIаш йоах гектара тIара. Дукха я совхозе звенош IабдулСаIидаца нийсъяла гIерташ, цунца социалистически яхье ювлаш. Цхьабакъда, совхоза цхьайолча отделенеша шоай болх ледара лелабу. Царех, я №№ 3, 4, 5 йола отделенеш.

Мишта латт хьажкIаш чуэцара гIулакх № 3 йолча отделене? Семилетка хьалхара шу долалуш отделене болхлоша тIайийцадар керда декхараш: хIара гектара тIара 45 центнер хьажкIаш яха, аьнна. Из декхар цар кхоачашду е дац хIанз ала йиш яц, хIана аьлча, цкъа-дале звеноша хIара гектара тIара йоаха хьажкIаш цкъаза 30 а, цкъаза 60—70 а центнер хул; шозлагIа-дале хьажкIаш чуийца яла дикка гаьна а я. ХIана эттад из гIулакх иштта? Цунна бехке ва управляющи нов. Мунаев Заурбик, а, агроном а, звеньеводаш а. Аьхки хьинаре болх баьча звеньеводий участкаш дика хьийкъай. Царех я Омаев Ахьъядеи Магомаев Вахеи участкаш. Цар цкъаза 100 центнер хьажкIаш йоах гектара тIара. ХIаьта, тIехьаюсача Дусаев Iусмана звенос 30 центнер йоакх. Из башхало хIана хиннай хатта деза звеньеводашка. Омаев Ахьъядеи Магомаев Вахаси шоай йола торонаш оарцагIъяьха шозза-кхозза оасар деш, хан-ханнахьа культиваци а еш, удобренеш ехкаш хьажкIаш дикагIа хьувкъийтара де деза агротехнически гIулакхаш леладаьд, хIаьта Дусаева болх мела лелабаьб. Цхьабакъда, аьхки дийнар хIанз юхаметтадоаладе йиш яц, хIаьта тIехьа ма дисадий тхо, аьнна, болх дIакхесса лелийта мегаргбац. Массайолча звеноша 190 гектар лаьтта тIара дIайийна хьажкIаш йоа а ца еш кIезигача хана чуэце, хIанз могаргда отделенена шера йоагIа план тIеххкоачаш а еш балхаш чакхдаха.

Деш долча балхий зем баьккхача хеталу отделене хьажкIаш чуэцара оалхаш дIахьолга нийса леладу, аьнна. Магомаев Вахас кулгалду комсомольско-кагирхой звено Омаев Ахьъяда звеноца социалистически яхье а яьнна дийнахьа йола нормаш 120—140 процент кхоачаш а еш, къахьегаш я. Комсомольско-кагирхой звеноца яхь а лаьца тIехьа ца юсаш хьаноагIа Кагиров Iалве кулгалду звено а. ХьажкIаш хьокхача дика къахьегарца белгалбаьнна ба Йолоев Iииса, Юнусова Лейла, Хьакимов Iумад, Гучусов СаIид, иштта кхыбараш. Цхьабакъда, хьажкIаш чуэцаш деш дола деррига балхаш техкача гучадувл дуккха гIалаташ. Iадамаш хьокхаш царех кучкаш еш, гIадемах хьажкIаш хьайоахаш деррига балхаш кулгашца ду. Цул совгIа, хьажкIаш хьа маноахха заготзерно дIакхахьа кхец машиний. Цхиъ машин я хьажкIаш дIакхухьаш. Хьатта хьаенача машино, болхлой хьажкIаш тIаетта ца оовлаш цаI ах—шиъ сахьат доакх. Iайотташ кхоъ е виъ болхло мара а хилац. Цудухьа кхец цхьан машина дийнахьа ши рейс е мара. Из гIулакх иштта лелийта мегаргдац. Шофераша болх мишта бу аьнна хьаттача секретара нов. Эльмаров ЛоамIаьлас йоах, дикагIа-вогIа ала йиш йоацаш ба берригаш а. Из да шофераш шоай лоIамах лелилга.

ХIанз октябрь бутт ба. Каст-каста йоачаш хул. Цудухьа хIара дийкха дена цхьа ди а дуккхача маьхе да. Отделене управляющи нов. Мунаев декхарийла ва оргизационни болх дика тоа а баь, массанахьа бIарг а кхоачаш, хьажкIаш чуэцара балхаш сихде.

С. ЧАХКИЕВ.
(тха корр.).

Оаха яздаьчох хиннар

„Пхо йоаца умывальник“

Иштта корта а болаш «Юв» яхача сатирически уголока тIа укх шера 3 сентябре кепа техача заметках укх тайпара жоп лу Наьсарен райПО председатела нов. Куркиева: «Пхо йоаца умывальник» яхача заметка тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш бакъхиннад. Общественни питане предприятешка цIено яра хIара кIирах цхьацца санитарни ди дергдолаш дийцад.

„Янкха лар йоацаш дов уж“

Иштта корта а болаш укх шера 3 сентябре «Юв» яхача сатирически уголока тIа кепа техача заметка белгалдаьккхадар Дарьяльски юртсоветерча бувзама отделене газеташи журналаши нахага ший ханнахьа дIакхоачийташ ца хилар.

Из гIулакх къоастадаь хилар а дIахо йодача хана газеташи журналаши нахага хан-ханнахьа дIателилга колхоза правленена тIадилла хилар а бакъдеш редакцега кайхат дайтад Первомайски бувзама районтора начальника нов. Чахкиев Нажмуддина.

ХIирий халкъа сийлахь-воккха поэт Коста Хетагуров

(вань 100 шу даларга)

Къилбаседа-ХIирий Автономни Советски Социалистически Республика керттерча городе Орджоникидзе (Владикавказе) лайво кIайдаьча лоамий сурташта хьалхашка айденна цхьа монумент латт. Цо гойт ший къаман форма ювха, хьоарчадаь кайхат бе а доаллаш, гаьнна дIахьежаш латта лоамаро—хIире. Из да хIирий литературанна лард еллача Коста Хетагурова Советски Правительствос дегIа чурт.

Коста Хетагурова цIи боарам боацаш еза я хIара хIиречунна. Из вувц, къаьначар яхача заманца дагалувцаш а, кагийча наха хIара денна деча къамаьлашца а. Цунах кIираша багара-бага доалаш фаьлгаш дувц, иллеш доах. Къаьстта чIоагIа сий ду хIираша Коста Хетагуровс юхедитача говзаме йоазоний. Цар шоай сийлахь-воккхача мехкахочун деш дола сий царца беррига советски наха а декъ.

Коста Хетагуров хиннав тIехдика поэт, драматург, прозаик, художник, режиссер, артист, музыкант, литература а театра а критик, этнограф, историк, переводчик, публицист. Иштта тайп-тайпара таланташ яьхкай Хетагуровх.

Коста Хетагурова вахар эшамех цизза хиннад. Духхьала шийх йоаххача тамашийнача говзалашца, къахьегар дезаро, де веннар кхоачашде хьинар хиларо адамий культура лакхаленашка кхачийтав из. Цунна Кавказерча массехк къаман мотт, французий мотт ховш хиннаб, хIаьта эрсий меттала язъяь стихотворенеш, поэмаш бахьан долаш ший ханарча наха эрсий поэт лоархIаш сий деш а хиннад цун.

Коста Хетагуров алхха цхьан Кавказе вовзаш хинна Iац. Цун йоазонаш кепа дийттад Россерча дуккхача газеташа, журналаша. Цун хьоашал хиннад дуккхача къамий гIорбаьнна бовзаш болча культура болхлошца.

Коста Хетагуров чIоагIа лаьрхIав Максима Горьке, Александра Фадеева, Михаила Шолохова, кхыбараша.

* * *

Коста Хетагуров ваьв 15 октябре 1859 шера лоамарча Нар яхача хIирий юрта.

Дуккхача хана чухь алхха шоай мехка чулесташ, лоалаха дадача лоаман къамашцеи гуржашцеи мара гIулакх ца леладеш баьхаб уж. XVII бIаьшере юккъе айхха эрсашца бувзабала баьннаб хIирий, хIаьта XVII бIаьшерене Россех дIакхийттаб хIирий мохк. Лоамашкарча бирсача вахарои феодалаша IотеIадарои царна юкъе хадданза лаьттача довнашеи къийдаь халача оттадаь хиннад хIирий халкъ.

ЧIоагIа хала хиннад цу хана лоаман Iаьдалаш. Кхыметтел Iодеш дола бер а кхий чу де дезаш, селла воча, халача хьале лаьттай кхалсаг. Кхий чу ваь хиннав Коста Хетагуров а.

Поэта дaьй чIоагIача, низ болча лоаман тайпах хиннаб. Цхьабакъда цо а паргIата ваьккхавац Коста Хетагуров, кхыметтел бер долча хана а тIехьа хало ца Iовшаши къел ца йовзаши. Из зIамига волаш яннай цун нана, хIаьта лоадаме дийша воацача, ший деррига вахар эрсий эскаре даьккхача дас хьал а кхеваьв. Кхыча лоамароша санна Коста дас а башха боча лелаваьвац ший воI. Да цунга тIема гIулакх Iомадайта дага хиннав. КIаьнкага дешийтанза даргдоацилга кхета а деш, доккхача цатоамашца, халахетарашца, кхыча къеча лоамарошка кхоачаш йоаца моттиг яьккхай цо паччахьа Iаьдалгара ший воIа, цунна юкъера дешар Iомадара.

Владикавказски прогимназе дешавагIача хана а тIехь живописеи литератураи говзал Коста Хетагуровах йоаллилга гучадьннад.

Гимназе эггара хьалха гучадьлар Костана литература хьашт хилар — Пушкина, Лермонтова, Гете, Шиллера, Шекспира, кхыча эрсий демократий а дунен литература классикий а произведенеш цунна езаш хилар.

Вахара торо цахиларо гимнази йисте а яккхалехьа дIахо ший вахара уйла яйтай Коста Хетагуровга. 1881 шера гимнази йита а йита, Петербургски художествай академе деша ваха лаьрхIад цо.

Дика конкурсах экзамен а лаьца, 235 зIамигача сага юкъера харжаьча 31-неца академе дIайийцав Коста Хетагуров.

Петербурге вахача хана, Кавказера хьакхухьийташ дола кIезига стипенди цатоъарах къел а хьегаш, каста-каста невски пристанашка грузчикалла болх бе бийзаб поэта.

ДIахо низкъала къа а хьегаш, хIирийи эрсийи меттала говзаме йоазонаш даьд Коста Хетагурова. Цу хана хIирий кепайоазув хиннадац, цхьабакъда хIирий меттала язъяь Коста Хетагурова произведенеш кулгайоазонах дIаяржаш хиннай. Эрсий меттала йола ший произведенеш ставропольски «Къилбаседа Кавказ» яхача частни газета тIа арайоахаш хиннай цо.

Поэта хьалхарча произведенеша хьахьекхад ший халкъанна гIулакх де, дика де поэт дага хилар. Поэто гIайгIа еш хиннай де хIама доацаш къе бисача лоамарой мискача вахара, цо бехке даьд акха патриархальни гIулакхаш, хьалха дIаяхача турпалерча ханара Iаьдалаш хестадаьд, цо бехке баьб ший къамах бола бIаьхийбараш, паччахьа колонизатораш, кортмукъале яккхара тIехьа къовсам лоаттабара низаш вIашагIтоха, яхаш.

Цо хьакхелла поэтически образаш боккхача кхетама низе хиннад. Царна юкъе хиннаб лоамарой-мискаш, ханал хьалха къалуш бола жерой, бера бе могаргдоаца болх бу бераш.

Коста Хетагурова дуккхача стихотворенеех халкъо ший иллеш даьд.

Лоаман кхалсаг лоалах мукъаьккхара уйлаш кхайкаеш хиннай поэто, хIаьта халкъий барти вошали хилар хестадаьд, хьалха латтача культура викалаш хьехабаьб цо могабеш. Коста Хетагурова произведеней керттера герояш ба—къел хьега миска нах. Поэто майрра гучадоахаш хиннад нах боабеш а уж гоама болаш а дола аьлий Iаьдалаш.

Низ беш дола дуне харц а деш, кIаьд ца луш къахьегам хестабу, адамий хьаькъали дешари могаду поэто. Цо иллеш доах кхалсагах-доттагIчох, кхалсагах-наьнах. Iалаьмате боккхачаха безаме язду цо берех, хIаьта царна язъяь дукха произведенеш а я.

Кавказа кхоллама сурташ а дехкаш, Коста Хетагурова Iалаьмате маькара дувцаш хиннад эрсий писателаша-классикаша белгалдаь хинна ший мехкарча кхоллама хозал, цхьабакъда кхоллама хозали социальни Iаьдала ийрчали вIаши тарлуш ца хилар поэтически говзалца хьагойташ хиннад поэто.

Iаьдала бIехача, ийрчача гIулакхашта жоп луш лоамашка бахача наха еча духьаленна керте эттав поэт. Коста Хетагуров Iаьдала духьалвоал дуккхача къамех, царна юкъе эрсех, болча мискача наьха бокъо лораяра. 1891 шера цо къийсад Владикавказе цаI мара ца хинна хIирий-кхалнаьха школа бахьане. Из школа дIакъайла хиннай Святейший синода оберпрокурора пурмах. Поэтаи цунна тIехьа хиннараштеи школа дIа ца къовлийташ йитийта мегаьд, цхьабакъда шоаш-м кортмукъаленах баьннаб. Царна массанена административни таIазараш даьд, хIаьта поэт ше, бунт хьоаьй, аьнна, Терски областера дIавахийтав.

Дукха теркам беш хиннав Коста Хетагуров мехка дахача эрсех доацача халкъий — украинций, гуржий, кхыбарий искусства. Массехк дукхача маьхера статьяш язъяьй цо Тарасах Шевченко, къело вувш лаьтта уне волча говзаме гуржий писателa Александр Казбегена тIаэтта цун оагIув хьаллоацаш яздаьд.

Боккхача лоархIаме хиннай хIирий этнографех а Кавказе дахача къамий политически хьалах а Коста Хетагурова язъяь статьяш.

Исторе харцде йиш йоацача бакъдарех чIоагIале а еш, поэто хоадамболлаш чIоагIдаь хьахьекхад хIирий массаза а эрсашца доттагIала тIехьарча уйлан тIа лаьтталга а Кавказе баха лоамарой шоашта юкъеи кхыча халкъашцеи машар хилар хьашт долаш болга а. Цо тешамболийташ хьахьекхад ХIирий мехка а ерригача Кавказе а цатоамаш латтара хьаст — адамаш гоама дола паччахьа Iаьдала колонизаторски политика хилар.

1895 шера шийна тIера ссылка дIаяьккхийтай Коста Хетагурова, кхы меттел паччахьа Iаьдала законех а из ссылка бокъо йоацаш хиларах.

Гурахь 1897 шера дарбанна Петербурге вахав Коста, хIаьта цига Iаьржа болх беча болхлой больнице улаш 10 бутт баьккхаб цо, чоалхане операци а кхы халонаш а ловш. Тоавенначул тIехьагIа Владикавказе ваха Iоха дага хиннав.

Из цIаварах нах гIадбахаб, цхьабакъда Iаьдал раьза хиннадац. Терски областа администраце ха а ховш, паччахьа Iаьдалга латта нах из ве беннаб, цхьабакъда цунах доаллача ираза кIалхарваьннав ца вувш.

Владикавказера дIаваханза ца а ваьнна, Пятигорске ваха хайнав поэт. Циггара Кавказски цензура Комитетаца дувца дIадоладаьд цо «Ирон фандыр» («ХIирий лира»), аьнна, цIи тилла хинна хIирий меттала язъяьча произведеней сборник арадоаккхилга.

КIаьд ца луш Коста Хетагурова леладеча хIамаша оарцагIбоахар цун моастагIий. «Къилбаседа Кавказера цатоамаш» яха статья ара а ялалехьа Терски областа начальнико паччахьалкхенгара дехар даьд «хIираштa юкъе зуламаш даргдола гIулакх ца хилийтара а бахача наьха хьаькъалаш тедара а» Коста Хетагуров Кавказера эккхаве, аьнна.

Шийца керда чIир леха кийчлуш болга ха а хайна, из ца хилийта Петербурге вахав поэт. Цигга нийсъеннай цунна кепа теха араьнна «Къилбаседа Кавказера цатоамаш» яха ший статья. Кавказе бахача наха гIозбаьнна тIайийцай цун статья, хIаьта правительства керте багIараш-м корзагIбаьннаб. Баха нах тебара правительствос Терски областа начальник дIаваьккхав, цхьабакъда Коста Хетагуров эккхаве, аьнна даь дехар кхоачаш а даь, поэт Херсонски губерне дIавахийтав. Цига цхьа шу гаргга даьккхад цо. Цига язъе йолаяьй Хетагурова хIирий халкъа яхача ханах йола поэмаш «Хетаги» «Елха Тархи».

XX бIаьшере йолалуш Херсонера мукъа а ваьнна, Пятигорске юхавоавенав Коста, хIаьта цигара Ставрополе вахав.

1902 шу долалуш, йиззаь ссылка яьккха ваьлча, ХIирашкахьа —Владикавказе юхава бокъо еннай Коста Хетагурова. Хьалха санна статьяш язъеш, дешара тIехьа латташ, лоамарой хьашташ хьалкхоабаш хиннав поэт. Цхьабакъда, хIаьта дукха болх бубеннабац цунга. Эккхаваь леларо, эшамаша, лазаро низ эшабаьб. 1903 шера юккъе цамогаш а хинна метта висав из, хIаьта 1 апреле 1906 шера веннав. Гаргарча наха Георгиевско-Осетинское яхача дIавелла хиннав Коста Хетагуров, цхьабакъда хIирий халкъо дIадехарах цун дакъа Владикавказе хьа а дена, цига дIаделлад—дерригача халкъий викалаш а гулбенна — эрсий, хIирий, гуржий, арманаш, гIалгIай, кхыбараш.

* * *

Алхха Советски Iаьдал эттача мара мадарра халкъага дIакхаьчаяц Коста Хетагурова произведенеш. ХIанз уж дуккхача тиражех араювл дуккхача къамий меттала.

Коста Хетагурова хIара юбилей белгалйоакх Советски мехка паччахьалкхе лоархIамера гIулакх санна. Иштта чIоагIа дездергда укх шера поэт ваь 100 шу дизар а.

Б. ЗЯЗИКОВ.

Васкет

Нагахь белхама оаз эккхе са иллега,
Бехкаш ма дехкалда сона цунах:
Дег чу бала кIезгагI латтачунга
ДIадахийта азчул дикагI, хозагI.

Бакъда, сай халкъанна сайгар
доагIар
Диззаь дIадала хIанз сайна мегча,
Аз а аргдар илли кхыча бессар,
БIарг ца белхаш, бала боацаш дег чу.

ИЛЛИ

Мичай маян баьццар хозал?
Мичад бIаьстан уж зизаш?
Мичай-те хьо, коача къонал,
Мичай мерза хьа уйлаш?

Мичаб доттгIий, цар бу бегаш,
Мичад нах гIозбоаха той?
Сага дег чу лазар хозаш
Дуне мичад шоана хой?

Мичай мукълен белгалонаш,
Малав лоIмах ший болх бер?
Деррига а дихьаьд хано.
Массе дайнад йоацаш лер!..

Къечун илли

Нах шоай хозача цIеношка.
Дуаш, дувхаш, бIайха хьувз,
Бакъда, ер вай бийргаш миска
Укх хьагIар чу моцал цIувз.

Наьха коашка латт ловзараш,
Лоаман довкъаш декаду,
Вайцига-ма, цискаш делхаш,
Таьзета мо, узмаш ду.

Наьха тховнех хьалъухк дулхаш,
Даьттан тIадмаш кхуврча лег,
Бакъда, вайгахь чот-са йоацаш
Буслеларгий бIенаш дехк.

Нахага-ма ялат доагIар,
Хьайро шера охьаргдац,
ХIаьта вайга шера кхоачар
Алхха цхьа кад мара бац.

Керда шера бийса

Се хьа коа-карта а вена,
Илли аьлча хьона хозаш:
«Фусам-нана, фусам-нана,
Ва со хьона са лургдолаш!»

Из сай илли дезаденна,
УйтIа яьлча малх мо къаьга,
Аз сай бIаргаш, сутарваьнна,
Даггар хьожорг ма дар хьога!

Вай шиъ цхьаь дисаьча хана
БезамагI хьо сайца хилча:
— Къонах, малав-те хьо? —
аьнна,
Елаенна сайга аьлча, —
Лоацаргдар аз уж хьа кулгаш,
Дег тIар хьога аз ма аргдар:
«Со ва — хьона са лургдолаш,
Сай са санна дукхаезар!»

Лоаман къона кхалсаг ялрах

Цох ма делха михьардаьнна! —
Цо ше лийхар хиннад цунна...
Меца денош, из къел, бала
Берар денз хьа дайнад цунна...
Дика да цун хана валар...

ХIамаъ дац из къона хилар!..
Лай мо даим дукъа яллар
Мара цунга кхаьча дацар,
Оза безаргбар цун бала!..
Дика да цун хана валар.

Наха лучул дуккха дикагI
Фусам хургья цунна кашах,
ДIахо увзаргбац цо бала...
ТIаккха ма делхал шоай цунах:
Дика да цун хана валар.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

АЛБАНЕН ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА. Халкъа Іаьдал эттача денз Албане дукха школаш, театраш, клубаш, детсадаш, больницеш, санатореш хьалъяьй. 1 миллион квадратни метр хинна ца Іеш наха чубаха цІенош хьалдаь а баьннаб, хІаьта кхы тІа хьалдеш а боахк строителаш.

Сурта тІа: Эльбасане хьалдеш латта наха чубаха цІенош.

Албански телеграфни агентства сурт.

Ракетни герзаш дар сихдаьд Японе

ТОКИО, 12 октябрь. (ТАСС). Управляеми снарядашца ший самообороиа низаш «чІоагІделга сихдаьд» японски правительствос.

«Асахи» яхача газето беча хоамах, октябрь бетта юхxе США-ара Японе йоагІаргйолаш я «Сайдуиндер» яха управляеми снарядаш. Уж йоагІаргйола ха а ІойоассаергІйола моттиг а къайлагІа лелаеш я. 1958-ча шера Японе «Эрликон» яха управляеми снарядаш енача хана хиннараш санна йолча халкъий массови манифестацеех ккер Іаьдал.

Иштта шердеш да ракетни герзаш хьаделга Японе а. «Иомиури» яхача газето беча хоамах «Кавасаки», «Мицуи», «Мицубиси» яхача компаней заводашка хІанззе а танкашта духьалареи зенитнии управляеми снарядаш е йолаьй. Национальни оборона управлене, язду газето, 1960 шера управляеми снарядаш хьалйира 1600 миллион иенага ассигнованеш дІахлоачае гІерт.

Аденауэра парти чІоаггІа ийшай

БОНН, 12 октябрь. (ТАСС). Бремена депутатий собране хиннача хоржамашка чІоаггІа ийшар Аденауэра парти — христиано-демократически союз (ХДС). Бремене хиннача хоржамий боккха лоархІам бора моттигерча политически гІозараша. Мехкара политически хьал хьахьокхаргда цу хоржамаша, яхаш яздора «Дейчланд Унион-динст» яхача ХДС газето.

Берригача харжархоех 80 процент гаргга болчар дакъа а лоацаш хиннача хоржамий итогаш Аденауэра парте аьттув боабеш хилар. Нагахьа санна 1957 шера Бремене хоржамаш хиннача хана ХДС-а тІехьа 30,4 процент болча харжархоша кхадж тессабале а, хІанз Аденауэра партена тІехьа 14,8 процент болча харжархоша мара кхадж тессабац.

Хоржамашка совле яьккхар 54,9 процент болча харжархоша кхадж тессача (1957 шера бундестага чу хиннача хоржамашка — 47,1 процент тессача) социал-демократически парте. Бремене хержача керлача городской депутатий собране бІаь мандатах 61 кхаьчай СДПГ-га, хІаьта ХДС-га кхаьчараш — ерригаш а 16 мара яц. Деча хоамех, СДПГ котъялара маІан фуд аьлча, дунен халкъаьшта юкъера кхоххам кІаьдбара тІехьа, Малхбузен Германи атомно-ракетни герзаца кийчъяра духьала из хилар да.

Техниках бизза пайда эц

Станица гаьна, аргІе да Сунженски района «Победа» яхача колхоза кхаш. Дийнахь а бус а ца соцаш тракторий тата доал цигача. Ялат дІадувш, зябь оахаш, хьажкІаш чуэцаш боахк механизатораш. Дийкха дена цхьа ди дІа ца дохийташ болх бу цар.

ХьатІа доагІача шера дика хьийкъа ялат чуэцара йоакхо еш льтташ дика цамца даьхад колхозе. Хала да гуйранара ялаташ дІадийна льтта бІаьсти ялаташ дІаде дезачох хьакъоастаде. Бокъонца цамца даллалца макха баьккхаб цу льтта. Иштта тоадаьча льтта дикагІа тІоадал соц, цул совгІа цхьан боарамах льтта гІолла дІа а ярж из. ДІадахача шера иштта дика льтта тоадар бахьан долаш укх шера дика хьувкъам чуийцаб колхозо. Колхозе юкъера льрхІача гектара тІара 18 центнер гуйран ялат чуийцад. Паччахьалкхенга ялат дохкара план тІехкхоачашъяьй. ХьажкІашта льрхІа, царна хьалхара паччахьалкхен план кхоачашъеш кІа а дехкад. Колхозе 400 гектар хьажкІаш я. ХІанз даггара чуэцаш латт уж. ХьажкІаш а йохк колхозо паччахьалкхенга. Массехк машин хьажкІий хІанзалехьа Сунженски заготпункте дІачуеннай. Эггара лоархІаме да укхаза дукхагІа долча даькъе хьажкІаш чуэцар техникаца вІаштІехьадаккхар. Болх беш «КУ-2» яха хьажкІий ши комбайн я. Цунах тоъам ца хеташ колхоза механикаша новкъостал а деш хьажкІаш хьа а хьокхаш фуал йоахаргйолаш ший «РСМ-8» яха комбайн тоаяьй колхозе цІи хезача укх шера ший комбайнаца 500 гектара тІара 10 ээарнел совгІа центнер кІа аьрдача В. Шевцова.

— КІезиг-дукха хьажкІаш юс комбайна тІехьа, хІаьта а новкъа хІама дац, — йоах колхоза председатела нов. В. Емельянова, — комбайна тІехьа фургонаца ши саг дІаоттавича цхьа хьажкІа ца йовш чуэцартья.

— Сихха цхьаькха комбайн тоае еза, — йоах цо механик волча Жидковга, — комбайнашта кІалхара ялат дІакххахьа транспорт хулийтаргья вай. Машинаш ца тоэ фургонашца кхухьаргья. Нов. Жидков цу дешашта раьза ва.

Дика а чехка а фуал йоах комбайно хьажкІаш, 30 минута хьалъюз комбайна бункер. Комбайна кІалхара хьажкІаш хьатта дІакхухьаш сихха лел шофера А. Коробова «ГАЗ-51» яха машин.

Юккъера льрхІача гектара тІара 30 центнер фуал яьха хьажкІаш йоал. Токе башха дика веялкаш я хьажкІаш лейса цІенъеш. Йиъ комбайно болх беш лоацацча хана хьажкІаш чуэца торо я колхоза. Цул совгІа хьажкІаш кулгашца хьайоахаш 150 саг а ва хІара денна. Колхозе эггара хьалха ший участкера хьажкІаш чуэца араьннача Белозерова звенос денна цаІ ах балха норма кхоачашъю кара хьажкІаш хьайоахаш. Цу звеноца дика болх беш я колхозница Ямзина.

Гуйранара балхаш сихха йистедаха льрхІа чІоагІа къахьегаш ба колхозникаш укх деношка Октябра сийна социалистически яхь а йоаржаяь.

О. БУЗУРТАНОВ,
(собкор.).

Гуйран ялаташ дика дІадув

ДІадахача шерара кхоачамбоацараш юкъера дІа а даьха болх дика вІашагІбелла лелабу укх шера гуйран тха отделенерча механизатораша. Деррига а юрта боахама балхаш къаьстта дика ду Нохч-ГІалгІай Лакхехьарча Совета депутата Гуноева Іумара кулгалдеча № 2 йолча арен-тракторни бригадо. Ка бола ялаташ чуийца доаллашехь цІен а даь, аха а аьха, макхаш даьхаи дисковани яьи кийчдаьд бригада механизатораша гуйран ялаташ дІаде льрхІа льтта. Ха хьакхоаччашехьа ялаташ дІаде болабелар из болх дика ховш бола сеяльщикаш Гуноев Ильяс, Кукиев Ахьмад, Белтоев Къарше, дикагІа бола трактористаш Белтоев Махьмад-Гири, Пешхоев Рамзан, иштта кхыбараш а. Ханнахьа гуйран балхаш чакхдахара социалистически яхье а баьнна хьинаре къахьегарца дика балха толамаш доахаш хьабоагІа уж. Нормах дийнахь 23 гектар ялаташ дІаде доагІача 30—35 гектар ювш чакхбаьлар бригада механизатораш. Укх шера йола план кхоачаш а еш бригадо дІадийнад 350 гектар кІа, 478 гектар мукх. 9 балха дийнахь чакхдаьккхар механизатораша гуйран ялаташ дІадувлга.

ССКП ЦК тІахьехамаша дог гІоздаьккха, балха хьинар кхы а совдаьнна, дикача балха толамашца Октябрьски революце 42 шу дизара сийна льрхІа къахьегаш я тха коллектив. Геттара сихденна дІахьош да бригаде хьажкІаш чуэцилга, зябь оахилга. Дийнахь а бус а ца соцаш болх беш ба бригаде зябь оахаш бола трактористаш Белтоев Ахьмад, Белтоев Махьмад-Гири. Цар лелаю «ДТ-54» яха 2 трактор, хІаьта хІара балха сменах 125—130 процент норма кхоачашъеш льтта а оах. Планах 300 гектар аха езача хІанзале 200 гектар аьха баьнназ уж.

Дика дІадоладеннад бригаде хьажкІаш чуэцара балхаш а. Комбайнераш Жантемиров Мовлади, Чантиев Салмани, трактористаш Батыжев Саладдини Коттоев Іаьлеи «КУ-2» яхача комбайнашца дийнахь нормах 2,5 гектар чуэца йоагІача 4—4,5 гектар хьажкІаш чуэцаш ба. Цул совгІа кара хьажкІаш хьайоахаш дийнахь болх беш 110—115 болхло хул бригаде. Кара хьажкІаш хьайоахача къаьстта дика болх бу Балаева Іайшетеи Ясиев Майранеи кулгалдеш йолча звеноша. Царех хІара болхлочо дийнахь 6—7 центнер хьажкІаш йоах норма 4 центнер йолча. Деррига а юрта боахама балхаш ханнахьа дикача хьокхамашца чакхдоахаш дезача ЩІейна накъа баха льрхІа хьинаре къахьегаш ба бригада болхлой укх деношка.

С. ДЫШНИЕВ,
«Ингушски» совхоза 4-ча отделене управляющи.

Рационализатор вола Василий Давыдов

1953 шера Грозненски химически завода ремонтно-механически цехе учениках балха вахар Василий Давыдов. Цу хана хьалъеш мара яцар завод.

Дукха ха ялалехьа дика слесарь хилар цох. Слесари бригаде бригадир хилар из, хІаьта кагирхошта слесарий болх Іомабеш а хилар.

1958 шера синтетически спирт доаккха цех болх бе йолаелар. Цу цехе балха вахар дийзар цунна, цигара болх халагІа боллашехьа а. Цехе эггара халагІа йола участок пиролиза пишкаш латтар яр. Дика болх беш хилар из цига 120—125 процент план кхоачашъеш.

Пиролиза пишкашта юхе касткастта бІаргаго йиш яр слесарь Давыдов. Оборудоване беча балхаца дикка хьежача цунна бІаргадайра закалочни аппарата юхера прокладкаш каст-каста йоагаш. Цудухьа 4—5 ди массаза доал пишкаш болх ца беш соца а йий, температура лохъелча прокладкаш хувцар. Дуккха ха йоайора цо.

ЧІоагІа уйла йора Давыдова цу гІулакха. Прокладкашца доланцеви соединени еча сварной е аьлар цо. Цун предложени балха юкъейоалаяьча оборудоване овсарле 2 процент лакхъелар. Болх дикагІа бе торо хулийтаргйолаш кхы а предложенеш я Давыдова балха юкъейоалае лерхІаш.

Нов. Давыдов профсоюза заводской комитета член а ва, хІаьта цеховой комитета организационно-массовой болх вІашагІболлара чІоагІа новкъостал а ду.

З. ГЕНАДИН.

Дешархой конференци

Дукха ха йоаццаш Шалински района культуран ЦІагІа Базоркин Идриса язъяьча «Артиста ник» яхача киноповестах льца дешархой конференци хилар. Конференци гулъяьраш бар комсомола райкомеи районни библиотекаи болхлой. Зале гулвелар бІаь совгІа саг. Ишхоев Махьмуда зІамига волаш леладаь гІулакхаш дувцаш къамаьл дир комсомола районни комитета шоллагІча секретара нов. Дагаева Дошос. Цул тІехьагІа дош ийцар райкома парте парткабинета заведующи йолча нов. Н. И. Бойко. Цо дийцар тІом болча хана Махьмуда увттадаьча концертех льца. Райкома парте пропагандиста нов. В. Я. Фоменко аьлар:

— Вай писатела Базоркин Идриса язъяь повесть дика а чІоагІа пайдане а я. Ишхоев Махьмуда шийна хьалхашка оттадаь декхар кхоачашде гІерташ бихьаь никъ гойт вайна авторо. Из ба моллагІча сага хьаллаца дог доагІаргдолаш сий дола никъ. Цхьабакъда, вай районе дуккха нохчий мехкарий а кагий нах а ба художественни самодеятельносте дакъа лаца ца тугаш. Цар доастама лерхІ саго ший са мукъадаккхара а наьха салоІилга сакъердаме дІадахьара а еш йолча мероприятешка дакъа лацар. Из уйла нийса яц. Нагахь санна Махьмуда уж уйлаш йолча нахага ладийгІадаларе хургвацар из гІорваьнна, цІи хеза вола артист.

Конференце къамаьлаш дир Калинина цІерахча школа хьехархочо нов. Асхабов Хьамзата, комсомола райкома хьалхарча секретара нов. Исханов Элиха, иштта кхыбараш а.

Дешархоша вІашагІделлар цу тайпара конференцеш кхы а каст-каста гулъергйолаш.

Ч. САИДОВ.

Редактора заместитель
Дж. ХАМАТХАНОВ.

ПАЧЧАХЬАЛКХЕН 3% ЙОЛА ЧУХЬАРА КХАДЖ УХА ЗАЕМ

12-ЧА ДОПОЛНИТЕЛЬНИ КХАЖА

СПРАВОЧНИ ТАБЛИЦА

Кхажамаш даьхкад заема кхойтт разрядах серейи облигацейи укх номерашта:

Серей №№	Облигацей №№	Кхажа сомашцара боарам	Серей №№	Облигацей №№	Кхажа сомашцара боарам	Серей №№	Облигацей №№	Кхажа сомашцара боарам	Серей №№	Облигацей №№	Кхажа сомашцара боарам
000019	1—50	1.000	027296	38*)	10.000	051023	01*)	10.000	074697	23*)	10.000
000134	1—50	400	027332	1—50	1.000	051816	48*)	10.000	074997	1—50	1.000
000273	26*)	10.000	027623	04*)	25.000	052615	29*)	10.000	075083	1—50	1.000
001171	05*)	25.000	027868	1—50	5.000	052698	33*)	10.000	075386	05*)	10.000
001931	1—50	1.000	028420	08*)	50.000	052953	1—50	1.000	076033	35*)	10.000
002007	1—50	5.000	028821	1—50	400	053045	43*)	10.000	076130	1—50	1.000
003073	1—50	5.000	029197	1—50	1.000	053162	1—50	400	076254	1—50	400
003445	22*)	25.000	029564	28*)	25.000	053493	38*)	10.000	076394	1—50	1.000
003505	45*)	10.000	029672	1—50	5.000	053806	44*)	10.000	077314	1—50	400
003519	48*)	10.000	029718	1—50	1.000	053884	1—50	400	078460	1—50	1.000
006183	09*)	10.000	030752	1—50	400	054057	1—50	1.000	078839	25*)	10.000
006635	21*)	25.000	031034	44*)	25.000	054123	24*)	10.000	079212	1—50	400
006677	1—50	400	031153	1—50	1.000	055843	1—50	5.000	080331	1—50	400
006891	1—50	400	032047	37*)	10.000	056298	46*)	50.000	080437	13*)	10.000
008310	1—50	400	033012	1—50	1.000	056829	1—50	1.000	080645	1—50	1.000
010946	28*)	100.000	033907	21*)	25.000	057527	1—50	400	081400	1—50	400
011055	1—50	5.000	034180	21*)	10.000	057995	26*)	10.000	082363	1—50	400
011810	45*)	10.000	034330	1—50	400	058103	1—50	400	083097	1—50	400
011928	03*)	10.000	035545	1—50	400	058517	42*)	10.000	083920	32*)	10.000
012226	10*)	10.000	035785	1—50	5.000	059129	28*)	10.000	083965	1—50	400
012545	1—50	5.000	036289	19*)	25.000	059139	1—50	5.000	084560	13*)	10.000
012614	1—50	400	037194	1—50	1.000	059303	1—50	400	085399	1—50	5.000
012951	1—50	1.000	037744	22*)	25.000	059504	1—50	5.000	086284	1—50	1.000
013088	1—50	5.000	038068	29*)	10.000	059654	03*)	25.000	086329	1—50	400
014136	39*)	10.000	038165	48*)	10.000	059923	46*)	10.000	086498	1—50	1.000
014176	1—50	400	038482	1—50	400	060295	07*)	25.000	086916	49*)	10.000
014267	45*)	10.000	038721	1—50	1.000	061245	01*)	10.000	087126	45*)	25.000
014822	1—50	1.000	038722	1—50	5.000	061424	38*)	10.000	087302	1—50	1.000
014957	01*)	10.000	039248	1—50	1.000	062000	49*)	25.000	087735	31*)	25.000
015304	23*)	10.000	039370	1—50	400	062033	21*)	10.000	088228	1—50	400
015807	06*)	10.000	040075	1—50	400	062077	1—50	1.000	088347	1—50	400
016099	48*)	50.000	040438	1—50	400	062438	1—50	400	088408	20*)	10.000
016755	49*)	25.000	040558	1—50	400	062702	1—50	400	089140	1—50	5.000
017444	35*)	10.000	040755	28*)	10.000	063858	34*)	10.000	089947	1—50	400
018490	26*)	10.000	040802	02*)	50.000	065108	03*)	10.000	090020	1—50	1.000
018963	1—50	1.000	041837	37*)	25.000	065887	16*)	10.000	090881	1—50	1.000
019051	19*)	10.000	043119	1—50	400	065932	1—50	1.000	091053	1—50	1.000
019519	30*)	50.000	043300	09*)	25.000	066046	1—50	5.000	091662	1—50	400
020361	28*)	25.000	043549	17*)	10.000	066815	1—50	1.000	092053	14*)	10.000
020833	1—50	5.000	044030	1—50	400	068105	1—50	400	092178	1—50	400
021253	1—50	1.000	044045	36*)	10.000	068175	1—50	400	092443	26*)	10.000
021941	1—50	400	044299	1—50	400	068248	1—50	400	092865	1—50	400
022362	1—50	1.000	044556	43*)	10.000	068254	32*)	10.000	092886	29*)	25.000
022712	16*)	25.000	044861	02*)	10.000	068399	32*)	10.000	094720	19*)	10.000
023033	11*)	25.000	045094	46*)	10.000	069608	21*)	25.000	094938	1—50	1.000
023250	36*)	10.000	045286	03*)	10.000	069741	25*)	25.000	095081	46*)	10.000
023302	08*)	10.000	046636	1—50	400	069857	1—50	400	095690	1—50	1.000
023740	1—50	400	047047	41*)	25.000	070591	41*)	10.000	096213	07*)	10.000
023805	1—50	1.000	047326	1—50	1.000	070662	27*)	25.000	096992	1—50	1.000
024769	13*)	10.000	047866	1—50	400	073253	27*)	10.000	097107	43*)	10.000
025329	33*)	10.000	048136	1—50	400	073428	40*)	10.000	097350	48*)	10.000
025403	50*)	10.000	048767	1—50	400	073435	1—50	1.000	097623	1—50	400
025752	1—50	1.000	049451	1—50	1.000	073444	12*)	10.000	097943	14*)	10.000
026228	31*)	10.000	050106	1—50	400	074171	1—50	1.000	098260	1—50	400
026615	1—50	1.000	050279	1—50	400	074422	1—50	1.000	099025	09*)	10.000
026804	1—50	1.000	050475	12*)	10.000	074525	1—50	400	099681	08*)	10.000
026908	46*)	10.000	050784	1—50	1.000	074587	15*)	10.000			
027191	1—50	400	050841	1—50	400	074657	37*)	10.000			

Цу серен вокх юхейисача 49 номера 400 сом кхадж бенаб.

12-ча дополнительни тиражах кхадж бенарашта царна доагІар хьател нагахьа санна царга № 12 йола талон яле, № 12 йола талон еце ший итлагІча дополнительни тиражах кхадж бенарашта царна доагІар хьалац. Цу тайпарча облигацех ший мах хьалу.

Таблица тІа белгалдаьд ткъаь туман облигацешта дена кхажамаш.

Итт туман облигацех бенача кхажах 'ах хьалу.

Бенача кхажа юкъе ба облигаце мах а.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-а ГОСТРУДСБЕРКАССАЙИ ГОСКРЕДИТЕИ УПРАВЛЕНИ.

Камерун, са даьхе я...

Изак Чумба — «Камерунерча Халкъий Союз» яхача парте гІорваьнна баьчча ва. Къона волча хана денз ший даьхе кортамукъа а ший лоІамах а хилийтар духьа лоаттабеча къовсама юкъе волаш хьавенав из. Дуккхача шерашка французски колонизатораш тІехьакхувш хиннаб цунна. 16 бутт баьккхаб Изака Чумба йошаянза кІир йоаллаш пенаш долча камере-одиночке чу воаллаш. Цу набахта бІарга са дайнад цун.

ХІанз Африка халкъий Конференцен Камерунски бюро генеральни секретарь ва Изак Чумба.

* * *

Са даьхе я Камерун.

Цхьатарра доацача шин даькъа—британскии французскии, — бийкъа мохк са даьхе, Камерун я.

Къели балаши тІакхаьчар, цІий Іоухен нийсхо йоацен мохк — Камерун, са даьхе я.

Къовсама ало чуберзабаь мохк — Камерун са даьхе я.

75 шу хьалха Биафри яхача хи йистерча берда тІа урагІъяхар Іаьржен, цІен, кІайн бос бола байракх—германски импере байракх. 75 шу хьалхагІа лаьшкара хьал оттадир тхона тІа.

ИІовхалца а дІаІамаргва, моцал а лоалургья. Лоал лоалургдац. ЗІанаращца вийхка воахалургвац саг, кортамукъа ваьв из Іо. Из бокъо тха, камерунций, хиннаяц. Лаьш оалаш хиннадац тхох.. Малхбузехьа товш дац из дош. Тхога аьлар — подмандатни мохк ба шун бар, цул тІехьагІа тхона доал де доладир. Иштта хьоашал техар баха европейски цивилизацеца. Шовзткъа шу хьалха иштта са мехка дай хилар Францин Англин.

Сий долаш я са даьхе! Чот яь варгвоацаш дукха да цун рузкъаш. Цун лаьтташка доацаш хІама дац: уран, кІор дошув, алюмини, марганец, мехкдаьтта. Боамби, бананаш, дуга цун лаьтташкара хьалтІадоал. Маькара, низ болаш ба Камеруне баха нах — дуалаш, фангаш, бамилекеш, фульбеш. БІаь шерашка къийсад цар Іаламца лаьттан чІегилг яккха гІерташ. БІаь шерашка дагалаьттад царна ираз дола вахар. Вахаро Іехадир тхо. Унзареча, балаша делхадаьча бІаргашца бІарахьежар тхона вахар. Цхьабакъда, кхоаненах теша Іомадир тхо вахаро, из кхоане яккха езараш тхо тхоаш хилар хьахьекхар тхога вахаро.

Кхоаненга са тувсар оаха, хІана аьлча тхона тІера зама унзаре хиннадаь. Католически ды кхайкабераша хьехамаш дора тхона: «Раьза хила, кІайча вежараша новкъостал ма даьдий шун мехка. КІайча вежараша кортамукъале енай шоана... КІайча вежараша дешар деннад шоана.. КІайча вежараша...»

Лаьттан кІалха тІехкаш йохкаенна боахкача, «доал дечар» шод йийтта дегІамаш айп даьхача, адамий хьисапе доацача цар воча гІулакхаша са диа болча камерунцаша аргдац царех «вежарий».

Лоамашта юккъе гІолла тунелаш яьхай камерунцаша. Ушалашка машиннаькъаш дийхкад. КІарцхал доаллача аьшксаьргал чухнахьа даьхад цар марганец. Боагача маьлха кІал юв боахар уж кхашка деча балхаша. Чухийрцача тишача цІеношка хьувзар итташ цхьана. Лазарашта низкъалча балхаша боабора, лораш боацаш бовра.

КІайча шофера 40 эзар франк эцар, цун яр санна йолча машина тІарча Іаьржача шофера — 2 эзар мара эцацар. ХІаьта, низткъа хьожадича а вахара 10 эзар франк эш.

Камерунерча берех 10 процент мара школе аха йиш йолаш дац. ХІаьта, нагахьа санна камерунец дийша ваьлча а, ший специальностех цунна болх бала тешацар. Нуафу Этъен Франце дийша ваьнна инженер ва. Ший даьхене, Камеруне, из юха цІавеначул тІехьагІа, мугІареча французски болхлочун помощникалла вахийтар из. Куаеп Энонага Парижски университет яьккха юридически доктор волаш диплом я, цхьабакъда, ше писаралла болх беш ва. Из тайпа я кІайча «вежарий» демократи.

Цхьабакъда, са халкъо тоам банзар, гора оттанзар. ДІаьннай уж Африкерча наха чІикъ ца доаккхаш колонизаторий Іазап лайна ханаш!

Къовсаме цхьоагІо йолаш хилар—из ба коталонга бода никъ. ЩІеца баьккхаб оаха из никъ. Денал долаш бола къона нах эзараш къийстаб тхона юкъера. 1945 шера 25 сентябре Камеруна историе чухь духхьашха хиннача дерригача адамий забостовка тохаялийтар Дуала яха город. Пулеметаш хьекхар тхона французски полице. Цу хана денз сатем хиннабац колонизатораршта. Цу хана денз сий дола къовсам лоаттабеш хьайоагІа балашта кІалъяьлла Камерун.

Оаха вІашагІъеххай Камерунера дукхагІа бола нах юкъе болаш йола тхоай къаман организацеш. Цу тайппара 1948 шера хьахилар «Камеруна Халкъий Союз». Цу тайппара 1952 шера хьахилар Камерунерча кагирхой демократически союз.

«ПаргІато яккха кортамукъа довла» яхараш, са мехка дукхагІа яьржа лозунгаш я.

БІарга ца дайнача тайпара чІоагІа низаш а деш тоІаде беннабар колонизатораш кортамукъа дала безам болаш дола Камеруна халкъ. ТІанкІ аьнна хьалйинзаяр набахтенаш. Къаман байракх урагІъяхийтар мара кхы бехке боаца нах лувцаш чубехкар.

ХІаьта 22 мае берригача мехкара юрташ яга йолаелар. ЩІераш еттача машинашца а йоккхийча топашца а духьал баьлар французски эскарцара салтий бе герз доацаш болча наха. Диъ дийнахьа 500 камерунец вийра. Прогрессивни мел йола организаци дІаяьккхар. Концентрационни лагераш ехкар.

Іаьрж делла ба са мохк. Французски даьша хьалха даккхарах къиза хиларца къаьстта чІоагІа белгалдоалаш дола № 126 йола закон шоашца а долаш массехк фашистски закон тІайийцар 1959 шера мае Камерунерча Законодатлеьни ассамблея. Мехка массайолча моттигашка къаьстта ехкача военни трибуналаша суде дувца а ца дувцаш тахка а ца тохкаш топаш тоха судаш ю патриоташта. Газеташ дІакъайлад. Гучахьа болх беш хинна еррига организацеш дІакъайлай. 1959 шера июнь бетта денз мехка мел йола школа дІакъайлай.

Унзара сурт да хІанз Камеруне латтар. Французски эскарцарча салташа нах боабу, цІеноош доагаду, низаш ду. 100 эзар гаргга камерунцаш концлагерашка ба.

Шоашта юкъера къовсамаш диц а даь, вІаший новкъосталаш ду колонизатораша шоаш деча доала кхерам тІабенача хана. Масала, англичанаша французашка дІа а венна, французски палачаша топаш теха вийр Іаьдалах ведда Британски Камеруне ваха хинна «Камеруна Халкъий Союзе» цІи хезза вола деятель Симо Пьер.

Цхьаккха доазув доацаш чІоагІа низаш ду французски колонизатораша. Электрически гІанди, хьалъэхкилгеи, топаш еттилгеи, оакхарий хьисапе низаш делгеи — из я цар демократи. Духхьал цхьан дийнахьа, 1959 шера 31 июле 100 камерунец оттавир трибуналашта хьалхашка, духхьал цхьан дийнахьа, 2 августа, ворхІ сага топаш тоха суд а йир, хІаьта 12-нена байна дІабаллалца каторге балхаш де судаш а йир. Камеруне вера цІи хезза вола Коньи яха французски инарал. Цо дайтар вьетнамцашта къиза низаш. Из вар Алжире къизалца белгалваьнна хиннар. Миштай цун уйлаш?

— Герзо мара юхатохаргдац лоала, Іазапа, къела кІаллатара кІордадаь дола халкъаш, — йоах Коньи. Из ва хІанз Камеруне «тоам бе» воалаваьр.

Цхьабакъда, Камеруне машар буларгбац. Валар гІойле я лоалла латтачул! Мунго яхача провинцерча 20.000 болча ахархоша-камерунцаша забастовка кхайкаяьй. Станокаш а мехка кІеззига мара йоаца фабрикаши заводаши совцаяьй. «Камерунца Халкъий Союзо» баьча тІахьехамах шоай балхаш дІа а кхайса, даьхен арме бахаб болхлой.

1960 шера 1 январе Камеруна кортамукъале лургья аьнна дош деннадар ООН-а. Цхьабакъда империалисташ гІерт Іаьдал шоаш оттабаьча наьха бе дахийта. Камеруне наьха шоай мукъах дола хоржамаш дара раьза бац уж, хІана аьлча царна хов шоаш эшаргболга. ХІаьта а, сихбенна тІема базаш ехкаш ба уж Кундене, Залаке, Дуале.

ТІеххьара хоадам беш дола деношда хІанз тхона эттараш. Тха дахарни даларни къаста дезача кхаьчад. Мелла йоккхий халонаш тхона тІакхоаче а, деррига камерунски халкъ тхоца да. Тхо кхералургдац низаш дарах, доадарах, тхо кхерадулургдац Сахаре техача атомни бомбаца. ХІанз 14 шу дизад оаха къовсам лоаттабу. Тхо оттадулургдац гора! Тхона геттара дика йовз колониализм. ФуннагІа даь а кортамукъа довла лаьрхІад оаха.

ХІанз екхан отташ латт дунен тІа. ИІоахлуш йоагІачоа а тара я. Тхоаш долча, Камеруне а из кхачар лов тхона.

Тхо кхайк дерригача дунен тІа мел долча адамашка—шоай дош ала, хьаллаца камерунски халкъ, лаьттан тІарча машара духьа, колониализм йохара духьа, дерригача халкъий кортамукъален а вошала а духьа тха халкъагахьа довлалаш.

Тха наькъа тІа фуннагІа нийслой а, тхона дика ховш цхьа хІама да: моастагІий зІанараш оахош тедаргйолга. Са даьхе, Камерун, кортамукъа яргья!

Африка, октябрь.

ИЗАК ЧУМБА.

Тахан кинотеатраш

ЧЕЛЮСКИНЦИЙ цІерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«Фу яхаш ду хиво таташ».**

Долалу — 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗІамига зал № 1 — **«Фу яхаш ду хиво таташ».**

Долалу — 8.30, 10.30 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗІамига зал № 2 — **«Фу яхаш ду хиво таташ».**

Долалу — 9, 11, 1, 3, 5, 7 9.

ЗІамига зал № 3 — **«Фу яхаш ду хиво таташ».**

Долалу — 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15 7.15 9.15.

РОДИНА яхача кинотеатре

Іан зал — **«Фу яхаш ду хиво таташ».**

Долалу — 9, 11.05, 1.10, 3.15, 5.20, 7,25, 9.30.

Ахкан зал — **«Кхалсага кхел».**

Долалу — 6, 8.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23: редактора зам. — 2-07-01: бехктокхама секретара — 2-25-72: Корректорске — 2-30-91 партийни вахареи экономикаи отделий — 2-25-72:

СФ02380 1918 шерарча 11-ча августа цІерагІа йола типографи, Нохч-ГІалгІай АССР, г. Грозный, Революце проспект, 30/3: Заказ № 6331